Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 112 — ՁՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 16 ՄԱՅԻՍ 1884 (Ն. Տ.) 28 ՄԱՅԻՍ — 3 ՇԱՊԱՆ 1301

ՊԱՅՄԱՆՔ
Յանձնուցման տոկոս մէկ անգամի համար 3 զուրուշ. երկու անգամի համար 2 զուրուշ է. աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կըլլայ։
Օրագրոյս վերաբերեալ նամակներ որ ուղիղ գրութիւն պէտք է ուղղել
«Առ խմբագրութիւն ԱՐՇԱԼՈՒՅՍ օրագրի»
ԹՄՐԱԳՐԱՏՈՒՆ. Գալաթիա, Նորատունկեան խան։
Իսկ գումարները հետևեալ հասցէին՝
{ كلاوارى } درعاليه دده غلطه دده خانده نورادونكيان
غزه‌سى ادارهسنه

40 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ	համար	Տարեկան	դահեկան	արծաթ	200
»	»	Վեցամսեայ	»	»	100
»	»	Եռամսեայ	»	»	50
»	»	Ամսական	»	»	20
»	»	Շաբաթով	»	»	4
Գաւառաց	համար	Տարեկան	»	»	240
»	»	Վեցամսեայ	»	»	120
»	»	Եռամսեայ	»	»	60
Եւրոպայ	Հրկիրներու	Տարեկան	Ֆրանք		56
»	»	Վեցամսեայ	»		28

Գաւառներու եւ դրսոյ համար ծանրը խնդրութեան վրայ է։

40 ՓԱՐԱ

Կ. ՊՈԼԻՍ
ՁՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 16 ՄԱՅԻՍ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Ազգային Ժողովոյ օրակարգին վերայ գտնուող կարեւոր խնդիր մը Վարչութեան հրաժարականն է։ Ինչպէս շաբաթ աւուր յօդուածով կը սէինք, Քաղաքական Ժողովն հրաժարական մատոյց Ազգային Ժողովոյ, իւր պաշտօնավարութեան չրջանն աւարտած համարելով։ Արդ, պէտք է ընդունիլ զայս հրաժարական թէ ոչ։ —Տեսարք երեսփոխանք պտրան լուծել զայս խնդիր և որոշում մը տալ առաջիկայ մի քանի աւուրց մէջ։

Խնդիրը նկատողութեան արժանի մի քանի կողմեր ունի։ Ըստ մեզ, պէտք չէ ընդունիլ Քաղաքական Ժողովոյ հրաժարականը, վասն զի յայտնի չէ թէ առաջիկայ Վարչութիւնն ինչ ձեւով պիտի կազմենք։ Կը յիշուի թէ Վարչութիւն կազմելու երկու տարբեր եղանակներ կան։ Մին է՝ Սահմանադրութեան տառն համաձայն Խառն Ժողովոյ կազմութիւնը։ միւսն է՝ յետ երկար քննութեան ու վիճաբանութեան Ազգային Ժողովոյ կողմէ ընդունուած Պաշտօնէական Դրութիւնն, որ Եուսուֆեան Վարչութեան կազմութեան առթիւ ի գործ դրուեցաւ, և ջնջուած չլինելով դեռ, ի հարկին նորէն կրնայ փարձուիլ։ Ըստ որում մեր Ազգային Վարչութեան մէջ գլխաւոր պատասխանատու անձը Պատրիարքն է, նոր Վարչութիւն մը կազմելէ առաջ պէտք է գիտնանք թէ Պատրիարքն այդ երկու դրութեանց ո՞րն յարմարագոյն կը համարի Ազգին գործերն ըստ արժանւոյն վարելու։ Ազգը Պատրիարքէն կ'ակնկալէ ամէն ինչ։ Նա է Եկեղեցւոյն, Տէրութեան և Ազգին առջեւ գլխաւոր պատասխանատուն։ Երբ Պատրիարքն ըսէ թէ երկու հաւասարապէս օրինաւոր դրութեանց մէն կը նախընտրէ միւսին։ Թէ, օրինակի համար, Խառն Ժողովոյ դրութեամբ գործ մը չի կրնար ի գլուխ հանել, և եթէ Վարչութիւնն այդ եղանակաւ վարի, Ինք պատասխանատուութիւն չի կրնար ընդունիլ։ Թէ ընդհակառակն Պաշտօնեական դրութեամբ կը յուսայ կարգի դնել Ազգին գործերն և գոհացում տալ օրինաւոր պահանջմանց, — երբ Պատրիարքն այսպիսի զանազանութիւն մը դնէ երկու դրութեանց միջեւ, որ կարի հաւանական է, Ազգային Ժողովն որո՞վ իրաւամբ պիտի զլանայ Պատրիարքին՝ իւր պաշտօնագոյն դատած գործիքին գործածութիւնը։ Հարկ է, երբ երկու տարբեր դրութիւնք կան Վարչութիւն մը կազմելու, Պատրիարքին կարծիքն առնուլ։ Բայց ո՞վ է մեր Պատրիարքն։ Այսօր Ներսէս Սրբազանն է։ բայց Վարչութիւնը մէկ երկու չարթու համար չպիտի կազմենք, այլ երկու տարուց համար։ Արդ, եթէ Սրբազնութիւն, Կաթողիկոս ընտրուած լինելով, անշուշտ ի վերջոյ պիտի հպատակի Ազգին ու Եկեղեցւոյն կամաց, և թողով Պատրիարքութիւնն, Էջմիածին պիտի երթայ։ Ուրեմն, քանի մը չաբաթէն, կամ քանի մը ամիսէն, հարկ պիտի լինի նոր Պատրիարք ընտրել։ Եթէ այժմ Սահմանադրական Խառն Ժողով մը կազմենք, նոր Վարչութեան պաշտօնավարութեան առաջին ամսոց մէջ պիտի ունենանք նոր Պատրիարք մը, որ դուցէ Պաշտօնէական դրութիւնը նախընտրէ Խառն Ժողովոյ դրութեան։ Իսկ եթէ Պաշտօնէական դրութեամբ նոր Վարչութիւն մը կազմենք, հարկ պիտի լինի՝ Պատրիարքին փոփոխութեան հետ՝ Պաշտօնէութիւնն ևս փոխել։ Երկու պարագայից մէջ ևս, աւելորդ աշխատութիւն մը ստանձնած պիտի լինինք այժմէն նոր Վարչութիւն մը կազմելով։ Եւ գիտնալով իրենց պաշտօնավարութեան այս անստոյգ հանգամանքը, շատեր հարկաւ չպիտի ուզեն նոր Վարչութեան մը անդամ լինել, մինչեւ որ նոր Պատրիարքը չընտրուի։

Ուստի, նկատելով թէ կարմուելի նոր Վարչութեան կերպին նկատմամբ Պատրիարքին կարծիքը պէտք է առնուլ։ Նկատելով թէ մեր արդի Պատրիարքն առժամանակեայ է, և թէ խոհեմութիւն չէ ապագայ Պատրիարքին ձեռքերն այժմէն կապել՝ նոր Վարչութիւն մը կազմելով, ահա այս նկատումներով կը թուի մեզ թէ բանաւոր է պահել արդի Վարչութիւնը ցընորութիւն նոր Պատրիարքի։

Եւ կը կարծենք թէ հարկ չկայ ուրիշ նկատումներ մէջ բերել, նոյն եզրակացութեան գալու, այսինքն՝ Վարչութեան փոփոխութիւնն յետաձգելու համար։ Սիմոն պէյի ատենապետութեան ներքեւ գործանուող Քաղաքական Ժողովն եթէ մեծ գործեր չէ կատարած, Ազգին վրատհութիւնն իւր վրայէն բառնալու մեծ պէտք ցուցնող թերութիւն ալ չունի։ Քաղաքական Ժողովը ժամանակ մ'ուս պաշտօն կրնայ վարել նոյնչափ անվնաս կերպիւ, որչափ անվնաս կերպիւ պաշտօն վարած է այսչափ ժամանակի հետէ։ Դիտենք թէ Սիմոն պէյ և պաշտօնակիցք փաքը ինչ յոգնութիւն կը զգան, և Պատրիարքարանի գործերն ալ քիչ մը առաւել ազդեցիկ կերպիւ յառաջ մղուելու պէտքունին։ Բայց առայս հարկաւոր չէ Վարչութիւնն իսկ փոխել։ Քաղաքական Ժողովը պակաս անդամներ ունի։ կարելի է և պէտք է՝ նոր անդամներ ընտրելով այդ պակասները լնուլ, և կարեւոր է այս առթիւ նոր և օգտակար տարրեր մուծանել Վարչութեան մէջ։ Ըստ մեզ, պէտք է քանի մը երիտասարդ անդամներ տալ Վարչութեան։ Այսպիսի՛ք կարող կը լինեն՝ աւելի փորձառու պաշտօնակցաց հետ պաշտօն վարելով Վարչական մեքենայի գործածութեան վարժուիլ, միանգամայն առաւել եռանդ մուծանելով հոն։ Այնպէս որ, եթէ նոր Պատրիարքին ընտրութիւնն ուշանայ իսկ, ազգային գործերը չեն վնասուիր, դի պարագայից յարմար Վարչութիւն մը միշտ կ'ունենանք։

Ուստի, կ'առաջարկենք երկրագնել արդի Քաղաքական Ժողովոյ պաշտօնավարութիւնը ցընորութիւն նոր Պատրիարքի, պակասաց սնդամաց տեղ նոր ընտրութիւններ կատարելով։ Պէտք չէ հրաժարեցընել, այլ զօրացնել արդի Քաղաքական Ժողովը։

* * *

Ազգային Ժողովն իւր առաջիկայ նստին մէջ պիտի կազմէ իւր Դիւաններ։ Այս աշխատութիւն յաճախ հարեւանցի կը կատարուի, և Ազգ. Ժողովը կը տուժէ։ Յայտնի է թէ Երեսփոխանութեան ներկայացեալ դրեթէ ամէն կարեւոր խնդիր Դիւանի մը մէջ նախաքննութեան կենթարկի։ Արդ, եթէ Դիւանները փութաջանութեամբ և խշճի մուօք չը կատարեն իրենց պաշտօն, թէ խնդրոյ կարգադրութիւնք կ'ուշանայ, և թէ Ազգ. Ժողովը սխալ և թերի ծանօթութեանց վրայ կ'որոշէ խնդիրն, եթէ երբեք որոշէ։ Մեր մէջ սովորութիւն եղած է Դիւաններու զրկուած խնդիրները թաղուած նկատել։ Բայց ընդհանրապէս Խորհրդարաններու մէջ ճշդիւ ասոր հակառակն է։ Այն խնդիրներ, զորս Խորհրդարանն ուզէ յատկապէս նըկատողութեան առնուլ և լաւ սերտելով դրական եղրակացութիւն մը բերել, ճշդիւ այդ խնդիրներ կը յանձնուին Դիւաններու, որք մեծ ծառայութիւն կը մատուցանեն ժողովոյն՝ անոր աշխատութիւնները կարճեցնելով և դիւրացնելով։ Պէտք է որ, երբ խնդիր մը Դիւանի մը ղրկուի, Ազգն ապահով լինի թէ այդ խնդիր ո՛չ միայն մուցուած չէ, այլ ըստ արժանւոյն պիտի քննուի և գոհացուցիչ լուծում պիտի ստանայ ի վերջոյ։ Պէտք է որ Դիւանք իւրացընեն իրենց յանձնարարեալ խնդիրներն, և պատուոյ դէպ մ'ընեն ազգոյ վերջնական լուծումը։ Զայս կ'ակնկալենք Ազգային Ժողովոյ 1883-85 տարւոյ նստաշրջանի Դիւաններէն։ Եւ որպէս զի այս օրինաւոր փափաք իրականութիւն գտնէ, կը խնդրենք Երեսփոխան էֆէնտիներէն որ յատուկ ուշադրութեամբ ընտրեն Դիւանաց անդամները։ Պէտք է Դիւանաց մէջ պաշտօնի կոչել այնպիսի անձեր որք յօդուտ Ազգին գործելու իրական փափաք ունենան։ Պէտք է, ի մասնաւորի, դէթ մէկ մէկ երիտասարդ անդամ դնել Դիւաններու մէջ, որպէս զի թէ՛ գործերն և խնդիրները սերտեն, և թէ՛ մշակ տան անոնց կարգադրման։ Դիւրութեամբ կը տեսնենք թէ անցեալ տարի այն Դիւաններ լաւ արդիւնք տուին, որոց մէջ կային երիտասարդ տարրք։ Ինչ որ եղաւ անցեալ տարի, այս տարի ևս կրնայ լինել, և բնական է որ լինի։ Պէտք է որ մէն մի Դիւանի մէջ երիտասարդ և փորձառու անդամներ միանգամայն գտնուին, և փոխադարձաբար լցնելով իրենց պակասները, գոհացուցիչ կերպիւ քննեն ու տեղեկագրեն իրենց յանձնարարուելիք խնդիրները։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Գերմանացիք շատ գիւրագրգռած են երբ իրենց բանակը կամ զինուորական կազմութիւնը խնդրոյ նիւթ կը լինի։ Բանակը կը համարին իրենց ազգային մեծագոյն և փառաւորագոյն հաստատութիւնը, զոր ազդեցիկ և զարգացուն վիճակի մէջ պահելու համար զոհողութիւն չեն խնայեր բնաւ։ Կը կարծեն թէ, եթէ կայրան մը որով ուրիշ ազգաց քով կը բերնան պարծիլ, իրենց բանակն է, զոր միանգամայն կը նկատեն իբրեւ մեծագոյն երաշխաւորութիւն գերմանական Հայրենեաց անկախութեան և ամբողջութեան, ենթահատատ կայրութեան անվնաս պահպանման։ Ուստի, երբ ցոյց տրուի թէ իրենց բանակն վնասել ուզուած է, առհասարակ կը զայրանան, և կառավարութիւնն ու դատարանները ժողովրդական ըզգացման հաւատարիմ թարգման կը լինին ծայրագոյն խստութիւն ի գործ դնելով։

Այսպէս եղաւ Գ. Քրաղեւսքիի դատին մէջ ալ, որ մօտերս տեղի ունեցաւ ի Լայբցիկ, և որոյ շարժառիթն ու ելքն արդէն ծանուցած ենք։ Այս դատ միանգամայն քաղաքական կարեւորութիւն ստացաւ շնորհիւ միջամտութեան Պիսմարք իշխանին, որ օտար կառավարութեանց գերմանական բանակին դէմ ամուցած յոռի գիտումներն երեւան հանելու համար, նամակ մը ղրկեց Լայբցիկի Գերագոյն Ատեանին նախագահին։ Գ. Քրաղեւսքի, բոլոնիացի երեւելի գրագէտ, բանաստեղծ, պատմագրաբան և վիպասան, որ իւր ազգային ընդհանուր ցաղդ իբր երեք հարիւր հատոր հրատարակած է, ապրստամբական շարժմանց պատճառաւ չի կրնալով ռուսական Բոլոնիոյ մէջ ապրիլ աղատօրէն, Սաքսոնիա գաղթած և գերմանական հպատակութիւն ընդունած էր։ Գ. Հէնց, գլխաւոր յանցաւորը, բրուսիացի նախարար ապա մ'էր։ Անոնց յանցանքը, կամ լաւ ևս՝ սճիրը սա էր թէ, գրամի փոխարէն օտար կառավարութիւններու վաճառած էին՝ գերմանական բանակին կազմութեան, զօրաց փոխադրութեան եղանակներուն, ճամբայներուն ու միջոցներուն և գործածուած նորահնար զէնքերուն և սպառազինութեան վերաբերեալ կարեւոր գաղտնիքներ։ Այս այնպիսի սճիր մ'է, զոր ոչ-զինուորական պետութիւն մը, օրինակի համար Անգլիա, իւր պատժական օրէնսդրութեան մէջ չդնէր իսկ իբրեւ պատժելի յանցանք։ Բայց նոյն պատճառաւ, Գերմանիոյ պէս զինուորական առաջնակարգ տերութիւն մը, որ ամէն տարի միլիոնաւոր ոսկիներ և միլիոնաւոր մարդիկ կը գործածէ լաքանակ մը պահելու համար, իւր պատժական օրէնսդրոյ մէջ մանրամասնօրէն կը յիշէ զինուորական գաղտնիքներու յայտնութիւնն, և խստիւ կը պատժէ։ Եթէ պատերազմի ժամանակ բերդերու, զօրաց շարժմանց և պատերազմներու յատակագծայ վրայ թշնամւոյն տեղեկութիւն տալ մտնուութիւն է, խաղաղութեան ժամանակ երեւան հանել այնպիսի գաղտնիքներ որք կայսրութեան ապահովութեան հարկաւոր են, ոչ նուազ դատապարտելի սճիր մը կը նըկատուի։ Այս արդեւք առաջնական է, և կը յիշուի թէ նմանօրինակ արգելքի մը յենլով էր որ Պիսմարք իշխանը կործանեց գերմանացի երեւելի քաղաքագէտ մը, զիսմ Արնիմ, առարկելով թէ կոմսին հրատարակած տեղեկութիւնքն մէջ յայտնուած էին իւր պաշտօնական հանգամանքով իրեն վստահացեալ պետական գաղտնիքներ։

Հէնց լաւ առիթներ ունէր Գերմանիոյ Ընդհանուր Մեծ Սպայակոյտն գաղտնեաց տեղեկանալու։ Բաժանութեան սպայից հետ միշտ յարաբերութեան մէջ գտնուելով, իւր պաշտօնական հանգամանաց շնորհիւ գիտցածներէն զատ շատ բաներ ալ անոնցմէ կ'իմանար, և իբրեւ զինուորական գործոց վրայ գրող հեղինակ մը, մեծ համբաւ կը վայելէր։ Թէ Քրաղեւսքիի պէս ծերունի գրագէտ մը, որ պաշտօնական հետաքրքրութիւն մ'ունենի կ'ընծայէր քաղաքականութեան, ինչ շահ ունեցած կրնայ լինիլ դատաւճռի դերը կատարելով, կառավարութիւնը չէ կրցած ցոյց տալ։ բայց յայտնի է ապացուցանել թէ Քրաղեւսքի հետամուտ եղած էր զինուորական գաղտնեաց տեղեկանալու, և առ այս իբրեն գործիք բրած էր Ազգէր անուն հունգարացի Հրեայ մը։ Հրեան ալ ծերունի թուղթի մօտ մտնելը մի քանի բոպէի գործ եղաւ։ Զիսպանը դեռ քնած չէր։ Ես գտայ նրան խորին տխրութեան մէջ, երեսի, նա էլ Սամանի վրա էր մտածում։ Բոլորովին վստահ լինելով ծերունու բարեսրտութեան վրա, յայտնեցի նրան իմ դիտաւորութիւնը, նրա խորհրդատ դէմքին վրա երեւաց ուրախութեան նման մի բան, և ինձ գրկելով, ասաց.

— «Օրհնեալ լինես, Աստուած զորայնէ քեզ։ Եթէ չը լինէր Թունին վաթսուն տարեկան, նա ինքը կանէր այդ բանը, նա չէր թող տայ, որ մեր Լուսաւորիչ հօր դառը գայլերին տայ... Բայց Թունի մէջ այժմ առաջվայ ուժը չէ մնացել։ Կար ժամանակ, որ ալեւոր Թունին էլ մի սըղամարդ էր, տան, քսան պարսկին մարդ չէր ասի... Ո՛ւ՞ր էն ժամանակը... Բայց դու դեռ ջահիլ ես. քեղանում արիւնը դեռ եռի է գալիս. դու կարող ես շատ բան անել...

«Ես ընդհատեցի նրան ասելով.

— «Դէ՛, շուտ, Թունի ապէր, երկար խօսելու ժամանակ չէ. պէտք է թամբել ձիաներից երկուսը։

ՐԱՖՖԻ
(Շարունակելի)

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

82

ԽԱՉԱԳՈՂԻ ՑԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԸ

ՄԱՍՆ ՉՈՐՐՈՐԴ

ԱՒԱՉԱԿԱՊՏԻՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ ԱՌՈՒՋԻՆ ԴԻՇԵՐ

— «Ա՛յ մարդ, ասաց կինը, դու ինչու ես մոռիկ անում այն քաջի առածներին, ինչ որ ուզում է, թող անէ. դու խանին խօսք ես տուել, թո չե՞ս կարող խօսքիցդ յետ կանգնել։

— «Ես նրա լաց ու սուգին մոռիկ չեմ տայ, պատասխանեց մէլիքը, — ես տղամարդ եմ, իմ թքածը չեմ լիզի...

«Սանամի վիճակը արգէն վճռուած էր։ Այլ և կին համաձայն էին։ Դժբախտ օրիորդի ընդդիմադրութիւնը կը մնար ապարդիւն, եթէ մէկը նրան օգնութեան չը հասնէր։

«Մինչ ես այն մտածութեան մէջ էի, թէ ի՞նչ էլք պէտք է գտնել, նախասենեակում մտաւ օրիորդի դայեակը, հրաղը ձեռքին։ Պառաւը տեսնելով ինձ, կանգնեց.

— «Ախար այդ լաւ բան չէ... ասաց նա ցաւալի ձայնով, — ախար այդ ընդդէմ է մեր Տէր Աստծուն... ո՞վ է տեսել մի այդպիսի բան... ա՛խ, այդ ի՞նչ են ուզում անել, սուրբ Աստուածածին... Քանի՛ քանի՛ տարիներ կուրծքիս վրա պահել, մեծացրել եմ նրան... իմ աչքի լոյսի պէս պահել եմ... հիմա ուզում են տալ անօրէնին... ուզում են հոգին, հաւատը կորցնել...

«Պառաւը նկատեց, որ ես համբերութիւն չունեմ նրան լսելու, հարցրեց.

— «Ո՞ւր ես գնում։

— «Սանամի մօտ։

«Նա էլ էր ցանկանում մնալ օրիորդի մօտ, բայց երբ տեսաւ, որ ես այնտեղ եմ գնում, չը կամեցաւ խանգարել մեր տեսութիւնը, յետ դարձաւ, ասելով.

— «Դնա, մի ուշացիր, նա քեզանից խօսք կը լսէ, ասա՛, թող ակնոյ չը դնէ հօրն ու մոր խօսքին, ասա՛, թող չը կորցնէ լոյս հաւատն ու հոգին...

«Ես, հակառակ իմ սպասածին, դատայ Սանամին բաւական խաղաղ դրութեան մէջ։ Բոցավառված աչքերի կրակը որ տեսել էի այնօր առաւօտեան, կարծես թէ հանդել էր, միայն դունաթափ դէմքի վրա երեւում էին խորին յուսահատութեան նշաններ։

— «Բերեցի՞ր, հարցրեց նա անհամբերութեամբ։

— «Ի՞նչը, հարցրի ես։

— «Այն, որ առաւօտեան խընդրեցի քեզանից։

— «Այն, որ դու պահանջեցիր, այլ ևս պէտք չի լինի... պատասխանեցի ես։

«Նա երեսը շուռ տուեց, տխրելով.

— «Լաւ, հեռացի՛ր, էլ չեմ ուզում...

«Ես անչարժ մնացի։ Նա շարունակեց.

— «Ի՞նչ մարդիկ են... չեն օգնում գտնել մեռնել ինձ...

«Նա կրկին նայեց իմ վրա, և տխնելով, որ դեռ կանգնած եմ, ասաց փոքր ինչ հրամայական ձայնով.

— «Խնդրում եմ ինձ մենակ թողնել։

«Ինձ յայտնի էր օրիորդի հաստատամտութիւնը։ ես չը հեռացայ։ ես գիտէի, թէև ես ափիսն չը գնեցի նրա համար, բայց իմ հեռանալուց յետոյ նա մի այլ միջոցով անձնասպանութիւն կը գործէր։ Ես մտեցայ, ասելով.

— «Թէև ափիսն չը գնեցի, բայց բերել եմ քեզ համար մի այլ դարման...

— «Ի՞նչ դարման, հարցրեց նա հանդստանալով։

— «Ես ձեզ պէտք է ազատեմ...

— «Ինչո՞ւ համար եմ... պատասխանեց նա արհամարհական եղանակով։ — դու ինձ կազատէիր, եթէ կը բերէիր իմ խնդրածը...

— «Ես ցանկանում եմ, որ դուք կենդանի մնաք և մի եւ նոյն ժամանակ ազատված լինէք։

— «Դա անկարելի բան է... ես ճանաչում եմ իմ հօրն ու մորը...

— «Կարելի է, եթէ դուք կընդունէք իմ առաջարկութիւնը...

— «Ի՞նչ էր ուզում ասել։

— «Փախչենք, հեռանանք այս տեղից, եթէ ոչ, առաւօտեան ձեզ բռնութեամբ խանի ամրոցը կուղարկեն։ Այժմ ինչ պատրաստված է ձեզ ճանապարհ դնելու համար։ — Փախչենք, քանի որ դեռ ժամանակը կորած չէ։ Հէնց այս գիշեր ես կը տանեմ ձեզ մի ապահով տեղ, ուր ոչ ոք չէ կարող դանել ձեզ։

«Մի քանի վայրկեան մտածելուց յետոյ, պատասխանեց նա.

— «Ոչ։ Թող ես մեռնեմ. այդ աւելի լաւ է...

«Նա վախենում էր հասարակաց կարծիքից, յիմար ամբոխի դատապարտութիւնից։ Մարդիկ կը ծաղրէին նրան, ասելով, թէ փախաւ իր հօտ։ սպասաւորի հետ։ Ես չօքեցի նրա առջև, ազաչելով.

— «Սանամ, այս տան մէջ ես եղել եմ ձեր ամենահաւատարիմ ընպաստաւորը, նոյնպէս և կը մնամ այսուհետև։ Մենք համարեա թէ միասին ենք մեծացել և ձեզ պէտք է յայտնի լինի, թէ ո՞ր ատաքնման յարգում եմ ձեզ։ Ապաւինեցէք ձեր ծառայի օգնութեան վրա, որ յանձն է առել ամէն ինչ ձեր կեանքը և պատիւը պաշտպանելու համար։

«Երկար ես բաց չէի թողնում նրա ձեռքը մինչև պատասխան չը տանամ, երկար իմ արտասուքով լի աչքերը յառած էին դէպի նրա դուռնաթափ դէմքը։ Նա տարուբերվում էր սարսափելի անվճռականութեան մէջ։ Նա այնքան կամքի զօրութիւն չունէր, որ մաքառէր ընդունված նախապաշարմունքների դէմ։ Ես ըսկսեցի աւելի և աւելի թախանձել նրան, մինչև լսեցի նրա բերանից այդ ուրախալի խօսքը.

— «Համաձայն եմ...

«Ես կանգնեցի, ասելով.

— «Դնում եմ պատրաստելու, ինչ որ պէտք է մեզ ճանապարհի համար։ Դուք պարտեղում կը սպասէք ինձ։

«Իմ ուրախութեանը չափ չը կար։ Օրիորդի սենեակից դուրս դալը և ծերունի Թունիի մօտ մտնելը մի քանի բոպէի գործ եղաւ։ Զիսպանը դեռ քնած չէր։ Ես գտայ նրան խորին տխրութեան մէջ, երեսի, նա էլ Սանամի վրա էր մտածում։ Բոլորովին վստահ լինելով ծերունու բարեսրտութեան վրա, յայտնեցի նրան իմ դիտաւորութիւնը, նրա խորհրդատ դէմքի վրա երեւաց ուրախութեան նման մի բան, և ինձ գրկելով, ասաց.

— «Օրհնեալ լինես, Աստուած զորայնէ քեզ։ Եթէ չը լինէր Թունին վաթսուն տարեկան, նա ինքը կանէր այդ բանը, նա չէր թող տայ, որ մեր Լուսաւորիչ հօր դառը գայլերին տայ... Բայց Թունի մէջ այժմ առաջվայ ուժը չէ մնացել։ Կար ժամանակ, որ ալեւոր Թունին էլ մի սըղամարդ էր, տան, քսան պարսկին մարդ չէր ասի... Ո՛ւ՞ր էն ժամանակը... Բայց դու դեռ ջահիլ ես. քեղանում արիւնը դեռ եռի է գալիս. դու կարող ես շատ բան անել...

«Ես ընդհատեցի նրան ասելով.

— «Դէ՛, շուտ, Թունի ապէր, երկար խօսելու ժամանակ չէ. պէտք է թամբել ձիաներից երկուսը։

ՐԱՖՖԻ
(Շարունակելի)

գասած էր զՀԷնչ, որ ծանր պարտուց ենթարկեալ, դատի մեծ պէտք ունենալով, երբ հաղարաւոր ֆրանքներու փարձառութիւն կը խոստացուէր իրեն, չէր կրնար մերժել։ Բրազլեսքի Ամէրի միջոցաւ ստացած տեղեկութիւնները նամակաւ Փարիզ կը զրկէր՝ իր յայտարարութեան նայելով՝ զինուորական թերթի մը մէջ հրատարակուելու, բայց այդպիսի թերթ մը ցոյց չկրցաւ տրուիլ։ Հէնչ հարիւրապետն յատակագծերն ու գրութիւնները չէին երեւիր բարիզեան թերթի մը մէջ, և ընդհակառակն, ազգայիններ կային միւս կողմէ թէ Ֆրանսայի պատերազմական պաշտօնատունը կ'երթային ուղղակի։ Ֆրանսա գլխաւոր գնողը էր Հէնչի վաճառած զինուորական գաղտնեաց։ բայց Աւստրիոյ և Ռուսիոյ կառավարութեանց եւս առաջարկուած էր նոյն ապրանքին, և չէր մերժուած։

Պիզմարք իշխանը դրաւոր վկայութիւն զրկեց դատարանին թէ Հէնչ և Բրազլեսքի ֆրանսական կառավարութեան գործիքներն եղած էին՝ Գերմանիոյ Մեծ Օպայակայսին գաղտնեաց տեղեկանալու համար։ «1864ին, ի Բարիզ կազմեցաւ «Բանրնական զինուորական ընկերութիւն» մը, նպատակ ունենալով Բանրնիոյ թագաւորութեան վերահաստատման աշխատիլ։ Ընկերութիւնն առ այս կ'առաջադրէր, նախ, ուսումնասիրել Եւրոպական բանակաց կազմութիւնն. երկրորդ, յարաբերութիւններ հաստատել Աւստրիոյ, Գերմանիոյ և Ռուսիոյ ծառայութեանց մէջ գտնուող բանրնացի սպայից միջև։ և երրորդ, գործօն մասնակցութիւն ունենալ եւրոպական ամէն կարեւոր դէպքերու մէջ։ Ընկերութեան անդամը 1860ին Կարլսպաղի հետ էին, 1870–71ին ի Ֆրանսա, Վոլոնքի կազմած բանրնացի կամաւորաց գնդին մէջ, և 1877–78ին օսմանեան բանակին մէջ։ 1873ին ընկերութեան բոլոր անդամը Իրլու լրատես կը գործածուէին Ֆրանսայի պատերազմական պաշտօնատան վիճակագրական գրասենեակն ի Սամուել գնդապետին ձեռամբ։ Այն Սամուէլն է այս, որ 1868ին ծպտեալ կը հետեւեր Մարգէք կոմսին, երբ սա՝ ֆրանսական սահմանագրութիւնն աչքէ կ'անցուցէր։ 1879ին յիշեալ գիւանը ջնջուեցաւ, և յայտնի Կամպեդդա Վոլոնքի յանձնեց կազմել Դաղտնի ծանօթութեանց Գրասենեակ մը, գերմանական, աւստրական, ռուսական և իտալական բանակաց նկատմամբ տեղեկութիւններ հաւաքելու պաշտօնով։ Նորակազմ գրասենեակն գլխաւոր կեդրոնն է ի Տրեզդա, Սաքսոնիա։ Երբ Բրազլեսքի կգտնուէր ի Բաւ և Թարիզ, խորհրդակցեցաւ Սամուէլի հետ, որ զինք ներկայեց Պ. Ժիլ Թերրիի, որ պատուանշան մը խոստացաւ։ Կամպեդդա նմանապէս ունէր լրտես մը ի Վիէննա, Վոլոնքի անուն, որ ի Բարիզ գտնուող իւր եղբօր դատի տեղեկութիւններ կը զրկէր՝ Ֆրանսական կառավարութեան հաղորդելու։»

1876էն մինչեւ 1881, Հէնչ ապրեցաւ Ամէրի և Բրազլեսքիի ձեռամբ նամակներ զրկած է Բարիզ, Ֆրանսայի զինուորական պաշտօնատան հաղորդելով նոյն տեղեկութիւններ, որք գերմանական կառավարութեան ամրաստանութեան նիւթը կը կազմեն։ Ի փոխարէն, գումարներ ստացած է փոխանակագրերով, որք Լորդ անուն ֆրանսացի զինուորական պաշտօնատարին ստորագրութիւն կը կրեն։ Վիէննայի ռուսական և զինուորական կցորդ Ֆոն Ֆէլտմանի ձեռագրով նամակներ ալ գտնուած են, Ամէրի ուղղեալ։ Դիտուած է թէ Հէնչ ըսկսած էր Գերմանիոյ զինուորական գաղտնիքները վաճառել Ֆրանսայի ճիշդ այն ժամանակ, երբ հաստատութիւն կար թէ Ֆրանսա և Գերմանիա մի նոր պատերազմ պիտի ունենային։ Կառավարութիւնը ցոյց տուաւ Բրազլեսքիի վկայասնութիւններն թէ բոլոնիացի զրագէտը նոյնչափ եռանդուն ֆրանսասէր մ'էր, որչափ կատաղի գերմանատեաց, և իւր կենաց բոլոր երգն եղած էր վերականգնում Բոլոնիոյ թագաւորութեան, որուն նպատակաւ համար ամէն միջոց լաւ կը համարէր։ Պիզմարք իշխանի նամակին մէջ Բրազլեսքիի դէմ եղած ամբաստանութիւնը թէ, ի հաշիւ ֆրանսական կառավարութեան Ցրեզդէի մէջ կեդրոն մը կազմած է զինուորական գաղտնի տեղեկութիւններ հաւաքելու, պայծառապէս ապացուցուեցաւ կարգ մը գրութեամբք ու վկայութեամբ։ Բրազլեսքի իւր նամակները կ'ուղղէր առ Բազլեսքի անուն ոմի ի Բարիզ, որուն համար կ'ըսէր թէ զինուորական թերթի մը հրատարակող բոլոնիացի հայրենասէր մ'էր, որուն կ'ուզէր օժանդակել։ Բայց այս թերթի գոյութիւնը չկրցաւ ապացուցուիլ։ Բրազլեսքի քանիցս Ամէրէն գնած է իւր գաղտնի նամակներ, զորս Հրեայն ստառնցած էր հրատարակել։ Ամէրը այս գաղտնի հաղորդակցութիւն իրեն լաւ միջոց մ'ըրած էր՝ երկու կողմէն եւս դրամ կորզելու։ Որովհետեւ Բրազլեսքի Ամէրի միջոցաւ կը տանար Հէնչի գրութիւններն և անոր ձեռամբ դրամ կը զրկեր, Ամէրը ժամանակ մը սովորական միջնորդչէքով գոհ չմնալէն յետոյ, երբ կը տեսնէ թէ այս շահաւոր առեւտուր պիտի դադրի, կը սպառնայ ամէն բան երեւան հանել, եթէ Հէնչ չշարունակէ զրել։ Հէնչ կը պատասխանի յառաջ երթալ այն վատ ճամբու մէջ, ուր, իւր խօսքով, աղքատութիւնն ու դժբախտութիւնը մղած էին զինք։

Գերագոյն դատարանն իւր նիստերը դադրեցուցեր էր ամէն անդամ որ Հէնչի երեւան հանած զինուորական գաղտնեաց թուումն մասնցը կամ նկարագրութիւնը լինէր։ Ընդհանուր դատախազը Հէնչի համար 10 տարի և Բրազլեսքիի համար 5 տարի շղթայակալ աշխատութիւն պահանջած էր։ Դատարանին վճիռը ցոյց կուտայ թէ մեղմացուցիչ պարագայներ չտան դատուած։ որովհետեւ Հէնչ ինն տարի շղթայակալ աշխատութեան և քաղաքային իրաւունքներէ զրկման դատապարտուցաւ, և Բրազլեսքի՝ երեք ու կէս տարի բերդարգելութեան, որ փափուկ կեանք վարած այդպիսի ծերունւոյ մը համար ոչ նուազ ծանր պատիժ է։

Այս դատով երեւան բերուած գլխաւոր դէպքը սա է թէ, ֆրանսական կառավարութիւնը գերմանական բանակին վերաբերեալ նիւթեր ու խորհուրդներ լրտեսելու համար Գերմանիոյ մէջ խոկ գաղտնի կեդրոն մ'ունենալու հետամուտ եղած է։ Բայց Գերմանացիներն ալ չեն դադրած այսպիսի լրտեսութիւն մ'ի գործ դնելէ ֆրանսական բանակին նկատմամբ։ Մանաւանդ 1870ի պատերազմին սկսելու միջոցին, հաբիւրաւոր գերմանացի սպայներ, գլխացոյց կամ գործաւորի կերպարանք մուած, կը շրջէին Ֆրանսայի սահմանագրութիւններ և ներսերն, և ի Բարիզ իսկ լրտեսութիւն կ'ընէին։ Այս կերպիւ յոյժ դիւրացուցին իւրենց Ընդհանուր Սպայակայսին գործը։ Բայց Սպարապետի մէջ գոյ մը յանցաւոր կը համարուէր եթէ բրանուելու չափ անխելք կամ ապիկար լինէր։ Բաղաքական և զինուորական լրտեսութիւնն ալ եւրոպայ զինուորական մեծ տերութեանց քով դասապարտելի կը համարուի յայժամ միայն երբ լրտեսներն իրենց օգիրքը ձեռք ձգելու չափ անճարակ են։ Բայց Բրազլեսքի և Հէնչ այս գործի մէջ բարդական յանցանքներ ալ գործած են, որք դիւրաւ ներելի չեն։ Բրազլեսքի ապերախտ գտնուած է այն Գերմանիոյ դէմ, որ իրեն ապաստանարան եղած էր, և Հէնչ իւր հայրենեաց դէմ խոկ մատնութիւն գործած է, միանգամայն ոտնակոխ ընելով զինուորական մը պահանջուած հաւատարմութիւնը։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կոսմ, թէ Բաղէշի նորընտիր կուսակալն սկսած է ինկատ առնուլ ժողովրդեան դանդատները, յորս մեծ մասն ունին մերայինք, և գանգատանաց գլխաւորներն են թէ նախորդ կուսակալին օրով կատարուած գրութեան ժամանակ 10,000 զրշ նշանակուելը է 1000 զրշ արժէք ունեցող արտ մը, և մէկ արտ ունեցողին անուան վրայ արձանագրուելը են 4–5 արտ։ Վերջին տեղեկութեանց նայելով՝ Պուլանըզի գիւղերէն ազգայինք ապագայի վիճակի մէջ կդտնուին, և սկսած են գաղթել։ Ցոյս կայ, թէ շնորհիւ ջանից և հոգածութեան վեմ։ Կուսակալն, ի մասոյ վերջ կը տրուի ամենայն ապօրինաւորութեանց, և դադթականութեան առաջքը կառնուի՝ դիւրացուց ապահովութեան ու անդորրութեան միջոցներն հայթայթուելով։

Պիլէճիկի գաւառական ու Քաղաքական ժողովներն շնորհակալեաց գիր զրկած են առ ազգային կեդրոնական վարչութիւնն, վիճակին ուժգնամանակեայ փոխառաջնորդ Սարաճեան Գեր. Տ. Յովսէփ Ծ. վարդապետի համար, ծանուցանելով թէ՝ Նորին Գերապատուութիւնն, իւր պաշտօնատեղին հանելէն անմիջապէս ետքը, Տ. Գաբրիել քահանայի և չորս ժողովականաց հետ Մուրատչայ գնաց, կրօնափոխութեան խնդիրը քննելով կարգադրեց, և կրօնափոխ եղողները վերադարձաց ի ծոց Հայաստանեայց եկեղեցւոյ։

Կիպրոսի հոգեւոր հովիւ Գեր. Տ. Մովսէս Ծ. վարդապետ Կէօմրիւքճեան, որ բուսական ժամանակի հետէ կը հրաժարէր, բայց ժողովականաց ու ժողովրդեան թախանձանաց կը շարունակէր պաշտօնը, այս անգամ վերջնական կերպիւ հրաժարած և մայրաքաղաքս եկած է։

Տիվրիկէն կիմացընեն մեզ, թէ տեղւոյն ազգայնոց երեք երիներէն Հայրանեան Կարապետ էֆէնտի 30 լիրա խոստացեր է՝ ի նպաստ վերաշինութեան Արամեան վարժարանի տեղւոյն, որ ինչպէս արդէն ծանուցած եմք, այրեցաւեր եղաւ անցեալներն չարագործաց ոմանց հրձգութեամբ, և այժմ տեղական կառավարութիւնը մեծ փոյթ կը տանի՝ եղեռնագործները խարիս պատժելու համար։

Տիվրիս հրատարակուող Նէշէք Ա-պաղբէնէ Ռուս լրագրին հրատարակած է Ամեն. Տ. Ներսէս Ս. Պատրիարք Հօր և Ամեն Տ. Խրիմեան Սրբազանի կենսագրութիւնները։

Մուշէն առ խմբագրութիւն լրագրոյս ուղղեալ է հեռագրեալ հեռագիրն մայիս 14 թուով։

«Վանուցս համար Պատրիարքարանի տալիք օրդնումն գեռ չգալուն պատճառաւ, Խորէն վարդապետ արձակ ասպարէզ գտնելով՝ ոչ միայն վանական գործոց արդիւք կենի, այլ և ընդհանուր ժողովոյ ատենապետ Ցակոբ վարդապետի էմ նախատաւօք ու հայհոյանօք կվարուի, և նորա սպասաւորն ալ գանգատեց։ Կարի յոյժ դժուարին է մեր կացութիւնը։ ի սէր Աստուծոյ, կարգադրեցէք որ շուտով վուերացնէք առ ժամանակեայ փոխանորդին ընտրութիւնը»։ Առ ժամ. փոխանորդ ի Դիմաց Ընդ. ժողովի Ցաղէանենց Վրդ. Մէրուէռ Վրդ.։

ՇՆՈՐՀԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

Իզմիր, 26 մայիս,

Առ Ն. Սրբազնութիւն Ներսէս, ի Կ. Պոլիս.–Ցաւոն հայ հասարակութեան Զմիւռնիոյ կը մատուցանեմք յոտս Ձեր՝ մեր անկեղծ շնորհաւորութիւնները, տեսնելով զՁեր Սրբազնութիւն ընտրեալ Կաթողիկոս Հայոց։

Ի Դիմաց Ազգ. Քաղաքական ժողովոյ (Յառ.) Ատենապետ, Ստեփան Տէմէեան, Ատենադպիր, Գէորգ Պալասան։

Ազգային ժողովոյ Բ. Նիստն տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ Ուրբաթ, 18 Մայիս, ի Ս. Լուսաւորիչ Եկեղեցի Գալատիոյ։

Առեանը պիտի բացուի ժամ 7ին։

Հրաւիրեալ են Ազգային Երեսփոխանք իրենց ազգասիրական պարտականութիւնը կատարելու փութոյ։

Մնամ ազօթարար
Ի դիմաց Ս. Պատրիարք Հօր
Փոխանորդ Նորին
15 Մայիս 1884

ՕՐԱԿԱՐԳ

Ա. Վաւերացումն Նախորդ նստի Ատենագրութեան.

Բ. Կարմրութիւն Նախագահի Դիւանաց.

Գ. Ատենական գործողութիւնք.

Դ. Որոշումն Օրակարգի։

Ատենադպիր
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԱՐՇԱԿՈՒՆԻ

ԶԲՕՍԱՆՔ ԺՈՂՈՎՐԴԵԱՆ կամ ՎԻՃԱԿԻ։ Դրեց Բրիանոյ։ Հերենական սոյն գործն 350 օրինակ տարագրել տալով, նուիրած է Ս. Գրկի Ազգ. հիւանդանոցի և պիտի վաճառուի փոյն, հիւանդանոցին և դպրոցին մէջ ի գին 100 փոյ։

ՆԵՐԲԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Օգոստոսիա Սուլթանը պատան հրաւիրելով Մեծ Եպարքոսն և նորագրդիսն, մխիթարեց զանոնք և մեծարեց։ Ամէն օր բարութիւն նշանաւոր անձանց կայցելեն Նորին բարձրութեան ապարանքն, ի վշտակցութիւն։

—

Նեսլոշա և Ամէն յոյն լրագիրք, որ միանեաց գաղտնեաց գտնուելու էին, ներսեան արժանանալով՝ երեկ հրատարակիլ սկսան։

—

Կրետէի մէջ Հանեայէն Թուղթ երկաթուղոյ շինութեան արտօնութեան համար խնդրագիր արուեր է կղզւոյն կուսակալին։

—

Պերուսի դերմանական հիւպատոսն մայրաքաղաքս եկած է։

—

Փիլիպէի դաղղիական հիւպատոսն օգտակարութեան համար հրաման խնդրած լինելով՝ մայրաքաղաքիս դեսպանատան արձանագրութեան քարտուղարն դնաց Փիլիպէ իրեւ փոխանորդ մինչեւ ցմեկնիլ արձանորին։

—

Մայրաքաղաքիս գաղղիական դեսպանատան շրջանաւն՝ որ քանի մը ամիս յառաջ Կարաց գացած էր Դանոնի յանձնաժողովոյ տրամադրութեան ներքեւ գտնուելու համար, երեկ վերադարձաւ ի Պոլիս։

—

Հնդպատասխան գործոց տեսուչ Զիա պէյ խիստ միջոցներ ձեռք առած է իւր պաշտօնատան մէջ պատահած անգաղանագահութեանց կրկնումն արգիլելու համար։ Մասնաւորապէս կասկած լինելով պաշտօնէի մը վրայ թէ Պոլսոյ լրագրի մը հաղորդած է օսմ. հիւպատոսի մը վերաբերեալ պաշտօնագիր մը, խիստ հետազօտութիւն կը լինի ատուդերու համար։

—

Կայսերական բժշկական վարժարանի նիւթական և ուսումն սկսան վիճակին բարւոքման միջոցները խորհելու և տեղեկագրելու պաշտօնով յանձնաժողով մը կազմուեցաւ անցեալներս։ Սոյն Յանձնաժողովոյ գլխաւորդիր Տօքթօր Իլիաս էֆէնտի մինչեւ ցարդ տեղի ունեցած խորհրդակցութեանց մէկ կարեւոր տեղեկագիրն պատրաստած լինելով՝ երեկ ընթերցաւ, և Յանձնաժողովն ընդունելով զայն ու ստորագրելով մասայ կրթական նախարարին։

—

Բարձրաստիճան պաշտօնատարք ալ, հետեւելով Օգոստ. Սուլթանին օրինակին, սկսան մէկ մէկ գումար նուիրել ի նպաստ թշուառաց Պէյ-Պազարի։ Այս հանգանակութեան մասնակցած են առ այժմ Հէյ.ալ-իլ-Իսլամ էֆէնտին, Բուլտերի և Աստուածի Դաղասքերք, և այլք։

—

Իտալական ու աւստրիական դեսպանատան մարդմանք երեկ Բ. Դուռն երթալով՝ տեսնուեցան արտաքին գործոց նախարարի խորհրդական Տատեան էֆէնտիի հետ։

—

Եվդաֆի նախարար Բեռամկ փաշա և կայսերական անձնական գանձուն նախարար Ցակոբ էֆէնտի Դաղդեան, երեկ Բ. Դուռն երթալով արտաքին գործոց նախարարին և նորա խորհրդականին հետ խորհրդակցեցան Կիպրոսի կայսերական կալուածոց խնդրոյն վրայ, որոյ համար ուրիշ քանի մ'անգամ ալ խորհրդակցութիւն եղած է։

—

Եվդաֆի պաշտօնատունը յատկապէս պաշտօնակալ մը կը զրկէ Էրզրում, քաղաքին Եվդաֆի վարչութեան մէջ տեղի ունեցած ինչ ինչ զեղծմանց քննութեան համար։

—

Լիբանանու կուսակալ Վասա փաշա հեռագրած է առ հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնն թէ Պէքֆաեայի կառուցոյն շինութիւնն աւարտած է։ Պէքֆաեա Լիբանանու կարեւոր վայրերէն մին է, Պէյրութ–Դամասկոս 24 քիլոմեթր հեռի և ծովու երեսէն 925 մեթր բարձրութեամբ։ Այս կառուցոյն աշխատութիւնք նախորդ կուսակալին օրով սկսուած, բայց կիսաւարտ թողուած էին։ Ծախքը սեպագրոց կողմէ հոգացուեր է։ Կառուցոյն բացումը տեղի ունեցեր է մայիս 6/18ին, ի ներկայութեան Վասա փաշայի։

—

Զ. շրջանակի թղթատարութեան ոստիկանք, որք վերջերս պաշտօնակալ եղած էին Պաք պէյի հրամանաւ, ազերբայջանի մասուցեր են Վեհ. Սուլթանին։ Մեծիչօ կիսանայ որ ազերբայջանք կը յայտնեն թէ բազում տարիներէ հետէ յիշեալ ծառայութեան մէջ էին, բազմաթիւ ընտանեաց տէր են և թէ իրենց պաշտօնատարութեան դատառն այն է թէ՝ բաւական դանութեամբ դատակա կշռով հաց չէին կշռեր ուրերեր։

—

Երկուշաբթի գիշեր, Ադր. գեսպանն ու դեսպանուհին ճաշ մը տուին ի պատիւ Սպանիական նորընտիր դեսպան Կոմս Բօէլլօի, որոյ ներկայ էին եւ մէկ քանի ուրիշ դեսպան և դեսպանատան թարգմանք, Թրոմբը հազարապետը, Թարէք Թղթակից Գ. Մաքէնզի Ռեպլաս և այլք։

—

Երէկ, Ռուսիոյ Կայսեր թագադրութեան հանդիսին տարեդարձը լինելով, Ռուսական դեսպանատան մատրան մէջ գոհաբանական աղօթքներ կարգացուցան, որոյ ներկայ էր Պ. Նելիաոֆ, դեսպանատան և հիւպատոսարանի անդամց հետ։ Արարողութենէն յետոյ դեսպանը ռուսահպատակ երեւելեաց ընդհանրութիւններն ընդունեց։

—

Բալքանիա հաղթ. ներ արձանագրուեցան, կրեռ Իզզէդին, դանձուց պաշտօնատան մէջ և կը կարծուի թէ ցվերջ ներկայ ամսոյս արձանագրութեան գործողութիւնք աւարտին։ Եւ որովհետեւ 1299 տարւոյ անվճար տրոց մեծ մասը զանձուած է և գանձուց պաշտօնատան յանձնուած, իրաւացի է յուսալ թէ այդ գումարն յառաջիկայ ամսոյն մէջ պիտի բաշխուի հաշիւ ունեցողներուն։

Կըսուի թէ Բ. Դուռը մտադիր է 20 ական փարայի նոր զնդ մ'առաջարկել քարիզի մէն մի մնուկի վրայ, երբ մինչեւցոյն ծախք, առաջ գոհացուցմաւրը համար այն տէրութեանց որք շահ ունին այս խնդրոյն մէջ, և Սամիհ պէյի տրուած մեծ բանոցի մենաշնորհին դէմ առարկութիւններ կը յարուցանեն։

—

Մայրաքաղաքիս հանրաժանօթ Ֆրանսացի առաջնորդ Պ. Տօրնեի նախընթաց օրը մեռաւ Բերա իւր տան մէջ։ Պ. Տօրնեի շարաթէ մ'ի վեր կաթուածահար եղած էր։

—

Մուսուլէն առնուած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ տեղւոյն Ռուսական հիւպատոսին ուղեցոյցի դէպք մը պատահեր է։ Պ. Բարձօֆ՝ նախկին զինուորական կցորդ մայրաքաղաքիս ռուսական դեսպանատան, և այժմ հիւպատոս Մուսուլի, այս օրերս չրջակայ անտառները դնացած էր արշ որսալու։ Ճամբան ձիէն վար ինկաւ և այնքան ձախող կերպիւ, որ բարձուքը կտրեցաւ։ Ինկած միջոցին, մէջքին ալ կողմը պատահ բեմօրերը պայթելով, գետնոյը դնաց խրեցաւ նոյն իսկ ոսկրին կոտրած տեղը։ Անմիջապէս օգնութեան հասան, վեր առին դեռնէն և զգուշութեամբ Հալէպ փոխադրեցին։ Անդ, բժշկական քննութեամբ, հարկ եղաւ ոսկրը կորել հիւանդին կեանքն ազատելու համար։ Այս գործողութիւնը կատարուեցաւ և Պ. Բարձօֆի վիճակն այնքան ծանր չէ այժմ։

—

Վեհ. Սուլթանն հրաման բրաւ ու Օսմ. ոստիկան զօրքերն ալ՝ Զէյնէի փաշայի հրամանատարութեան ներքեւ կրթուիլ ջրհանիկը զօրաց նման մարմնամարզի կրթութիւններ ընեն։

—

Քիլիպէի համանուն լրագիրը կը գրէ թէ Կասիրի փաշայի Արեւելեան–Բումելիի կուսակալ անուանումն և Վէդիբեան ասպետանի բարձրանալը ծանուցանող հեռագիրն, որ մեծ անձիրութեամբ կըսպասուէր, Մայիս 8/20ին հասեր է անդր։ Այս լուրն անմիջապէս տարածուելով քաղաքին մէջ, բազմաթիւ անձինք փութացեր են շնորհաւորութեան երթալ Ն. Վեհութեան։ Ցաջորդ առաւօտն սկսեր են պաշտօնական այցելութիւնք։ Հասարակութեանց կրօնական գլուխներն, հիւպատոսք, կառավարական պաշտօնեայք, և քաղաքին Պուլկար, Յոյն, Թուրք, Հայ և Հրէայ բնակչաց երեւելիք գնացեր են Կասիրի փաշայի ապարանքն և բազմաթիւ շնորհաւորական հեռագրեր առաքուեր են յամենուստ։ Կէս օրին քաղաքը դրօշակներով զարդարուեր է, լուսաւորութիւնք եղեր են և զինուորական նուագածուք նուագեր են Թագաւորական պարտիզին մէջ։ Այս ժողովրդը նուագարանաց առաջնորդութեամբ նորընտիր կուսակալին ապարանքը դիմեր է. կարդիլ փաշա պատշգամն ելնելով, բսեր է թէ ըստ կարի պիտի աշխատի երկրին բարգաւաճման համար, յորդոր կարդացեր է ժողովրդեան ունին չդնել այնպիսի խորհուրդներու որք կրնան վնասաբեր լինել և խնդրեր է որ վստահութիւն ունենան իւր վրայ։ Ժողովրդը քանիցս եռանդագին ողջուներ է զնորին վեհութիւն որ թուրքերէն, պուլկարերէն և յունարէն լեզուաս պատասխաներ է։ Արեւելեան–Բումելիի գաւառաց մէջ պէտնաորինակ ցոյցեր եղեր են և գոհութեամբ ընդունուեր է նորընտիր կուսակալին անուանումը։

—

Դալմաթիոյ թիւնելի անօրէնութիւնն իմացուն կարգադրութիւն մը բրած է իւր երիտասարդութեան դեռն ինչնելով։ Եւրոպական յունիս 1 էն սկսեալ, թիւնելի Ս. կարգի կառաց անցագիրն է 40 փարա՝ որ յառաջագոյն 60 փարա էր, և Բ. կարգի անցագիրը 20 փարա՝ որ յառաջագոյն 40 փարա էր։

—

Սամսոնի իշխան՝ Գոստաքի փաշա Աստսանէս, կղզւոյն Գաւառական ժողովը բացաւ անցեալ շաբաթ, ի ներկայութեան քաղաքային իշխանութեանց և հիւպատոսաց։

—

Ժուռնալ դը Բիզանդինիզմ կը գրէ իւր երեկի թուով– «Այս առաւօտ եւս, ինչպէս արդէն ամէն օր, սրբազրական դիւանաց կողմէ զրկուած երկու ազգարարութիւնք ազգիներին մեզ յիսսիլ երեք խնդրոց վրայ՝ որոց մին անձնօրէն էր մեզ, և չհրատարակել սեւեռ խորհրդածութիւն կամ լուր, յիշեալ խնդրոց նկատմամբ։ Այս առթիւ կը հարկադրիք կրկնել այն գիտութիւնը զոր քանիցս յայտնած եմք բերանացի, թէ չենք կրնար պատասխանատուութիւն ստանձնել եթէ անգործադրելի մնան այնպիսի հրամանները որք թէեւ ի գիր առնուած, բայց այդ գիրը չեմ ողուիր մեր քով։ խոստացուած էր մեզ նամակաւ հաղորդել, զորս ի ձեռին ունենալով կարելի կը լինիր սեւեռ սքանչման առաջն առնուլ, բայց այդպիսի նամակ չստացանք տակաւին։ Արդէն, այս սրբազրներն այնքան կը բազմապատկին որ նախամեծար կը լինի որ միանգամ քնդ մէջտ արգիլուէր մեզ յիսսիլ սեւեռ ներքին կամ արտաքին քաղ. խնդրոյ վրայ։ Այսպէսով կկարողանայինք մեր ընթերքն որոշել և մեր սիւնակները լնուլ «այլ եւայլք»ներով և քանի մը վիպասանութեամբք»։

ՑՈՒՆԱԿԱՆ ԴՈՒՐԵՐ

Ցունական Պէլլէդին լրագիրը կը գրէ։—«Թաբրիզոյ օրվանաքս յոյներն անչուշտ յոյժ գոհ են Պարսիրաքական խնդրոյն նպաստաւոր լուծմանէն։ Այս գոհունակութիւնն առաւել ևս պիտի կրկնապատկի, երբ գաւառացի յոյնք իմանան թէ դատական նախարարն, առանց մեռացած եկեղեցական քանի մը ներքին խնդիրներն ևս լուծելու փափագով, Պարսիրաքական տեղապահ Տ. Ս. զամբանգեղեցի հետ վերջին տեսակցութեան ժամանակ, նր Սրբազնութիւնէն այդ խնդրոյ մէկ ճիշդ ցուցակն ուզած է։»

Ֆիէնէրի Պատրիարքարանի վարչական երկու մարմիններն կը գումարին այսօր, նոր Պատրիարքի ընտրութեան համար կազմելի ընտրական ժողովոյ պատուիրակաց կարգման համար գաւառները զրկուելիք շրջաբերականներն պատրաստելու։ Այս շրջաբերականաց պիտի ծանուցուի միանգամայն, թէ պատուիրակք պիտի հրաւիրուին որոշում տալ քահանայից նկատմամբ հետեւելի դատաստարանական եղանակի մասին, որպէս զի կարելի լինի հաստատել քահանայական կարգը օսմ. պատժական նոր օրինագրքի պահանջմանց հետ։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐ

Այս օրուան

ԱԺԱՆՆ ՈՒԻԴԵՐ

Պերլին, 27 մայիս

Երէկ կատարեցաւ Անհալդի սեպուհին (Լանդվեր) ամուսնութիւնն ընդ Եվրպէթի իշխանուհւոյն, կրսուեր դասեր Հէսի Ֆրէտրիք Վիլհէլմ սեպուհին։ Բազմաթիւ նշանաւոր անձինք ներկայ էին։

Բեղրասուրի, 27 մայիս

Այս առաւր լրագիրը կը ծանուցանեն թէ Բեղրասուրի քաղաքապետ զօրավար Կրբեսէր, իւր պաշտօնը պիտի փոխանակէ Արեւելեան Սիբերիոյ կուսակալ Անուչին զօրավարին հետ։

ԱԺԱՆՆ ՀԱՎԱՍ

Լոնտոն, 27 մայիս

Այսօր, երեսփոխանաց ժողովոյ մէջ նոր հարցումներ պիտի ուղղուին Պ. Կլատսթոնի, ի մասին դեսպանախորհրդարանական բանակցութեանց։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ ԳԱՒԱՌԻՈՅ ԳՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 16 Մայիս

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԹԵՂԹՈՅ

Օսմանեան Քանսոլիսան

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ...գ.հկ.	9	20
Պօրսային գոցուելէն վերջը «	9	20
Երէկ Բերայի մէջ.....	—	
Առաւօտուն բացուեցաւ..... «	9	19
Բարձրագոյն դին ..... «	9	19
Նուազագոյն ..... «	9	19
Կէս օրին ..... «	—	
Փոխառութիւն 1865.....ֆր.	57	50
» 1865..... «	53	50
» 1869..... «	47	50
» 1873..... «	43	50
Պանկա Թրէջոր.....Անգլ. լիրա	16	75
Բանկի երկաթուղի.....ֆր.	43	50
Օսպիտիսիան տը Բրիտիթէ »	378	

ԲԱՆԿՆԵՏՈՒՄԱՐ

Սօսիէթէ Ժէնէրալ...Անգ. տոկի	3	35
Քրէտի Ժէնէրալ..... Օսմ. լիրա	7	20
Պանք տը Ֆոնս (գուբ. կար.)	6	35
Սօս. Շանժէ վաղ... Օսմ. լիրա	3	30
Թրամուէյ ..... « «	2	95
Ինիֆիթ. Եգիպտական	—	
Երէկ Իրիկուն գոցուեցաւ	70	
Դիլերը գործ չեղաւ	—	
Ա.յս առաւօտ բացուեցաւ...	69	35
Կէս օրին նոյն դին	—	

Ընթացք դրամագ

Օսմ. ոսկի..... ՎԳ.	100	—
20 ֆրանքնոց ..... «	37	26
Անգլ. ոսկի ..... «	110	5
Ֆրիմից ..... «	51	10
Բօլ. Էքսերիսյ	90	
Ռուսկի Թղթադրամ ..... «	3	93
Թալեր ..... «	—	
Ֆիորին ..... «	9	05
Մկ. արծ. (տարբ.) ..... «	103	10
Հինգնոց ..... «	102	30
Մէյտալը ..... «	100	30
Պղինձ ..... «	780	—
Թղթադրամ..... «	1300	—
Վեցնոց..... «	103	10

(ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ)

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն 27 Մայիս ժամ 3 վ. 15 երեկոյ

Անգ. Քոնսոլիտ գոցուեցաւ.....	101 7/16
Օսմ. « բացուեցաւ.....	3 9/16
« « գոցուեցաւ.....	3 3/8
Օսմ. փոխառութիւն 1865	10 5/8
« « 1869	9 1/2
« « 1871	67 1/4
« « 1872	16
« « 1873	8 1/2
Փոխառ. 1877.....	80 1/4
Պանք Օթոման	16 3/8
Ռուսական փոխառ. 73.....	92 5/8
Եգիպտ. միացեալ (բունիֆիտ)	62 3/4
« առանձն. (բրիմիէ ժիէ)	87 7/8
Տայրա Սանիէ	61 1/2
Տօնանիալ (փոխառ. Բօչիրա).....	37 1/4
Հունգ. պարտատոմսք 1877.....	103
Փոխանակ. Բարիզի վրայ	25 40

Վիէննա 27 Մայիս ժ 4 երեկոյ

Փոխանակ. Լոնտոնի վրայ	122 50
Օսմ. Երկաթուղի	21

Բարիզ 27 Մայիս ժ. 3 վ. 45 երեկոյ

Ֆր. Ռանտ 4 1/2 % ..... բաց	103	5
« « 3 % բաց	79	2 1/2
Օսմ. Քոնս. բացուեցաւ	8	65
« « գոցուեցաւ.քրն. կտ.	8	60
Օսմ. փոխառութիւն 1865.....	—	
« « 1865.....	55	
« « 1869.....	48	
« « 1873.....	43	
Օսմ. Երկաթուղի	44	25
Օսմ. Բէժիի բաժնեթուղթք	569	37 1/2
Պանք Օթօման	662	50
Գրէտի Լիոնէ	575	
» Ֆոնսիէ.....	1528	75
Բաժնետոմս Լիոնի (կուբ. կար.)	1253	75
Սուէզի Ջրանց.ք.....	2140	
Ռուսական 5% 1877ի	97	3/8
Իսպանական Ռանթ.....	97	10
Արեւ. Ռուս.(Ռիւս Օրեան.).....	—	
Եգիպտական միաց. գոց	316	25
Սպանիական (արտաքին).....	61	
Բրիօրիթէ թիւրք	381	25
5% Հելլենական	563	75
Ձէք Լոնտրայի վրայ.....	25	21
Բրիօրիթէ Թիւրք.....	381	25

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՐՍ

27 Մայիս ժ. 10 վ. 45 երեկոյ

Ֆրանս. Ռանթ 3 1/2 %.....	107 93 3/4
Օսմ. «	8 37 1/2
« Երկաթուղի	— —
Եգիպտական միացեալ.....	317 50

ՄԵՏԷՈՐԱԲԱՆԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱԿ

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԱՆ Ի ԲԵՐԼԻՆ

28 Մայիս (Ն. Տ.)

	ժ.	Վ.
Մագուտն արեւելեան (Աւերեւոյթ)	4	34
Մուտք « «	7	21
Կէս օր (Միջին ժամով) . .	11	57
Կէս օր (Ճամ ըստ տանկաց) .	4	32
Մագուտն լուսնի (Աւերեւոյթ) Ա.	8	18
Մուտք « « Ե	10	36

Երեւումն լուսնի . Ա. Բ. 31 Մայիս.

Աւաւոտեան ժամը 8 ին

	Հարիւրմետր
Ծանրաչափ (Մոմու երես) . . .	764. 3
Ջերմաչափ	15 . 4
Նուազագոյն տարիճան	12. 7
Բարձրագոյն «	18. 9
Խոնաւութիւն 0/0	73.

Բարձրութիւն անձրեւի 24 ժամու միջոցին . . Հաղարդրդամետր 0,

Ուղղութիւն հողմոց, հիւսիս Արեւմ. ուժգին։

ՄԱՅԻՍ 27ԻՆ ՎԻՃԱԿԸ

Ծանրաչափը դրեթէ անփոփոխ է Միջերկրականի վրայ ուր հովը փոփոխական և տկար է։ Սարիական հիւսիսային կողմէ հովը հիւսիսային արեւմուտքէն անձրեւախառն և բուռական ուժգին կը փչէ. հարաւային հովը յոյժ տկար է Արշիպելագոսի վրայ. հիւսիսային հովը տկար է Յունաստան։ Բարեխառնութիւնն է 12 աստիճան ի Բարիզ, 10 Յունաստան, 8 ի Վիէննա եւ 7 ի Բեռլին։

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆԵՐ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ Ի ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

Տփղիս, Ապրիլ 15

Հին անտարբերութեան կը յաջորդէ երբեմն այնչափ եռանդ որ մինչեւ զարմանք նաեւ կը պատճառէ. բայց երբեմն միեւնոյն վայրկենին եռանդ և անտարբերութիւն ի միասին կ'երեւին, և այս՝ կանխագիտական ընթացութեանց մէջ ակներեւ եղաւ։

Լրագիրք օր առաջ իմացուցեր էին թէ այս ինչ կիրակի Տփղիսու եկեղեցեաց մէջ պատգամաւորաց ընտրութիւնք պիտի լինին, որք վերջը իրենց կողմէն ժողովուրդի պիտի ընտրեն բոլոր Վրաստանի թեմին համար մի պատգամաւոր։ Այդ ընտրութիւնքը եղան եկեղեցւոյ գաւթին մէջ. ուրաքը չորս անուն գրեց թղթի մի վրայ՝ դրաւ սեղանի մը վրայ, ուր երկու քահանայք կային պատրաստ, և հանրաձայն քուէից առաւելութեամբ չորս հոգի պատգամաւոր ընտրուեցան։

Ոչ ցուցակ ընտրողաց, ոչ ցանկ ընտրելեաց, վերջապէս ոչ ձեւ՝ ոչ եղանակ՝ ոչ կանոն չի պահանջուեցաւ. ընտրողն ընտրեց, և ընտրեցին երիտասարդ օրն իմացաւ (եթէ ներկայ չէր) թէ ինք ալ ընտրուեր է։ Թուի թէ այսպէս եղած են միշտ ընտրութիւնք այս քաղաքիս մէջ, բայց այս անգամ թեթեւ բողոքներու տեղի տուին։ Որովհետեւ ընտրողք և ընտրեալք մեծաւ մասամբ բան Տիխսեցիք չէին, այլ գանազան գաւառաց բնակիչք. և յանկարծ բնիկ քաղաքացիք քուէ արձնցած սկսան իմանալ թէ օտարները դիրեանք զբոկեր են, իրենց իրաւունքը յափշտակեր են։ Եւ այդ պատճառաւ իրենց վրացախառն բառարանը խառնելով հաներ էին ախալ-մասուալ բառերը և որ օտարաց վրայ կը յարմարցնէին. օտա՞ր արդեօք եթէ բարբարոս կը նշանակէին այդ բարբարոսական բառերը, չեմ գիտեր. բայց կ'երեւակայեմ թէ քաղցր նշանակութիւն մը պէտք չէ ունենան։ Վասն զի եթէ Տիխսեցին հիմա բաւական կրթեալ և տաղեալ է, հին ժամանակները՝ ասուց քառասուն տարի առաջ՝ իւր ազգութեան հաւասար ինքնահաւանութիւն ուներ. չեմ կարծեր թէ հին Հռոմայ քաղաքացին այնչափ գոռոզ եղած լինի ինչպէս նա՝ այն իմ յիշած ժամանակներս, ուր ոչ միայն չափահաս մարդիկ՝ այլ դեռնէն հասակնին թիզ մը չբարձրացած խլեզներ, զարարաս էին օտարականին վրայ նախատական բառերով յարձակելու, չի բաւած ամենայնիւ մանկ վրայ սովորաբար հանդարտ էին ակիզները, բայց քանի դնաց սկսան թունաւորուիլ, և վերջը հասաւ ժամանակ որ թողեալ կամ թոգիկոս ընտրուելիք անձինքն՝ դրօշները իրարու յարձակեցան։ Դիտաղութեան արժանի է, որ մեր մէջ սովորական է, ինչպէս յարեւմտաս նոյնպէս և յարեւելս, ազնուական ձեւ մը առնուլ գրութեան մէջ և իրարու թէ արքունական ծիրանեաց փաթթուելով ըսել հանդարտորդին. «Մենք յետ նախատանաց վերնամնարար կը ներենք»։ այս շատ անգամ հանդիպած եմ լրագրաց մէջ, և չեմ կրցած ծիծաղս արգելու մը. ասածելով թէ հակառակորդը այդ-պիսի վերհանձնութիւնք՝ այդպիսի նեղոտութիւնք իր ազատելի կամ մեքուր տարերուն փոչի նստեւ չհամարիր։ Կայ մէկ ուրիշ մարդասիրութիւն նաեւ այն մարդկանց՝ որ իրենց ընկերապաց ազատութեան քաջ փարձառու լինելով՝ իւրեանց հակառակորդին գլխուն ա՛ն նախատինք թափելէ վերջը, «Եղբա՛ր» խոսելու՝ քաղցած աղուէս» և ոսպ նման խօսքեր ուղղելն վերջը, յանկարծ ձայն փոխելով և անմեղուկ կերպարանք մը առնելով, «բայց մենք սովորութիւն չունինք հայհոյանաց հայհոյանօք պատասխանել» զրուցելով կը վերջացնեն իրենց չորս հինգ սիւնակները, լաւ կշռած լինելով թէ իրենց ընկերցողք գլուխ ունին՝ կամ կամենալ ուզել՝ բայց խելքի կշիռ հանելու երբէք, և վերջի սիւնակին հասած վայրկենին արդէն մոռցած են առաջիններուն պարունակութիւնը։

Վերջապէս Թիֆլիզ քաղաքի 22 կամ 23 եկեղեցեաց և բոլոր թեմերու զանազան պատգամաւորք հաբիւրի մօտ անձինք Ժողովեցան Ներսիսի չնորհած ուսումնարանի ընդարձակ դահլիճին մէջ, ժողովրդեան հանրութեան դէմ։ Ամենայն վայրկեան մը հանդարտ չէր դանուեր. Սրբազան Առաջնորդը Վրաստանու կը նախագահէր նիստին, ով կարմիր վարդապետ մը ունենալով, իսկ ձախ կողմն Տէրութեան կողմանէ պաշտօնական մը իւր համազգեստով։ Բացաւ նա ժողովքը պարագային յարմար ատենաբանութեամբ, պատմեցին ըրաւնա հայ կաթողիկոսի ընտրութեան, յորդորեց ընտրողները խղճմտանքով և հայրենի եկեղեցւոյն սիրով քուէարկել։ Աւելցուց նաեւ թէ պէտք չէր որ խօսք և վիճաբանութիւն ընէ, այլ իւրաքանչիւր օգ իւր քուէարկութեան իրաւունքով չառանայ։ Բայց ամէն ժողովքի մէջ կան մարդիկ որ ամէն կանոնէ՝ օրէնքէ վեր կը համարին իրենց անձը։ բարի ծերուկ մը այս կարգէն էր նաեւ, որ եղաւ և ծոցէն հանելով տետրակ մը կարդալ սկսաւ, մինչեւ որ ժողովրդեան բողոքները զինք լռեցուցին։ Քուէարկութեան արդիւնքը՝ Պ. Ա. Յոհաննիսեանցի առաւելութիւն տուաւ քուէից, և նա ընտրուեցաւ պատգամաւոր։ Երկրորդ առաւելութիւն քուէից տացող եղաւ Պ. Գ. Ալբրտանին։ Երրորդ և չորրորդ քուէ տացողք եղան Պ. Գ. Եւանգուլեանց (Թրիմեան) և Պ. Ս. Սարգսարեանց (Մելքիսեդեկեան)։ Այս ընտրութիւնք յայտնի ցոյց կուտար թէ Վրաստանի Հայոց մեծամասնութիւնք Ներսիսեան էր։ Եւ այս արդարութիւն էր մի ժողովրդեան կողմանէ, վասն զի անտեղի և մանաւանդ թէ անճոռնի զրպարտութիւնք և դատողութիւնք օրագրի մը՝ ընդդէմ Ներսէսի արժանաւորութեանց, մի վրէժխնդիր պատասխան և դատ կ'ուզէին անիրաւ և սուտակասպառ յարձակողաց դէմ, որք ի Պոլսոյ մինչեւ ի Տփղիս արձագանգ կը դտնէին, և այս ընտրութեամբ յայտնի եղաւ թէ ոչ մեքերը՝ այլ ատամնքները պղտորելու ազդեցութիւն ունեցեր էին այնպիսի մարդիկ որ Պոլսոյ Նախատինքը Տփղիսու փոքրիները պատուցուցին։

Ի՜նչպէս սխրալի է ժողովրդոյ սիրատանութիւնը, այնչափ գոհացուցիչ է նոցա ուղղամտութիւնը այն մարդկան աչաց որ ռամիկն դատելութեան վրայ շատ քիչ համարմունք ունին, վասն զի չեն մառնար դիւրութեամբ և կը յիշեն շատ անգամ տեսած լինելնին նոցա յեղյեղուկ բնութիւնք։

Վրաստանի Հայը իւր քուէն տալով Ներսէսի, կարեկցութեան և սրտանձնութեան նշան ձեռք կ'երկնցներ իւր այն եղբարց որոց վիճակի բարելաւութիւնը միշտ խնդրած էր Ներսէս, ցոյց կուտար թէ նոյն Հայն է ինք և անփոփոխ, որ Վասպուրականի՝ Տարօնոյ՝ Բագրեւանդայ աղգակցաց բարոյական վիճակին բարձրանալուն չէր խնայած երբեմն իւր բարբերն և Վասպուրականի սովին օգնելու համար չէր ղլացած իւր օգնութիւնք, այլ առատաձեռն տուած։ Այս և սոյն նման պարագաներու վրայ է ահա նոցա միութիւնը որ իրեց ազգին ազգային վրայ չեն յուսահատիր։ Ի՜նչ որ լինին աշխարհաւարական ուղղութիւնք որ միշտ փոփոխութեանց ենթակայ են ըստ ժամանակին բերմանց՝ դիրենք չեն լքաներ. վասն զի միակ ազգասան՝ անտարբերութիւն և անձնապաշտութիւն են ազգի մէջ։

Նշանակ չտա միմիայնատան եր նաեւ Պարոյ Երեւելիանցի ժողովոյն քուէարկութեան արդիւնքը, որ հեռագիրը բերաւ Տփղիս. գնահատաւ այն անձին տաւարքնութիւնը որ հայրենի երկրին լրիվ և անմեղունչ մեղն է, և բարի օրինակն է անշահասիրութեան, բերան լինիլ ժողովրդոց երախտագիտութեան, ճանաչել հայրենի եկեղեցւոյն կարեւոր վիճակին պիտացքը և գարմանը, հարիւր քուէարկաց վրայ հիսամ չափ կշռող անձինք բանանդակել, արժանի կ'ընեն այդ ժողովքը ուշադրութեան, և այդ բառական է, և կը խոստանայ ապագայնին, ոչ վաղուան՝ այլ հեռաւորին։ Ո՞վ որ կուսակցութեան մարդ չի փափաքիր և չի կրնար լինիլ, այս կամ այն անուանին վրայ չի յենուր, այլ արժանեաց կը նայի, և ապրին այս ինչպէս վիճակին մէջ կը չափի թէ 1866էն մինչեւ 1884, ասանուանի տարուան մէջ նա ի՞նչպէս բարձրացեր է, և այն միայն տեսնելով սիրտանաց չունչ մը կ'առնու։ Այն զարշանքքը նաեւ որ Ռուսահայոց քուէն կը յարգէ, յայտնի կ'ընէն իւր արդար մտադմանց յառաջադիմութիւնը։

Եւ որ Աբե-Եբ ուշի ուշով կը կարդամ, (յայտնի է թէ այն թիւերը որ ձեռքս կը հասնին*), զարմանքով տեսայ որ սրտաճմութեամբ նշանաւոր մեր Հրազդանին այն տարեհնոսի տեսնանալի եղած եմ իմ նախկին յօդուածովս, որ իմ դիտութիւնս ոչ մի-այն կերպարանափոխ, այլ և բնազբրկ եղած է իւր գրչով, ուստի պարտք կը համարիմ բացատրել։

Ես դրականութեան հեռուեղ խումբ մը երիտասարդաց վրայ խօսեցայ, որ իրենց մտաւորական արկոր կարողութեանց վրայ և իրենց ընչին և մանաւանդ ոգեւոր գիտութեան վրայ զմայլած գիրք կը գրեն, լրագիր կը հրատարակեն. ոչ իրենց անձը կը ճանչեն, ոչ իրենց ազգը կը ճանչեն, և վերջը կը գանդատին թէ իրենց արժանիքը չեն ճանչցուած։ Եւ այսմ օրինակ բերի թշուառականաց թշուառական ոգորմելի երիտասարդ մը որ նախատինք էր Գրականութեան, որ բաղդանդրութեան անձնաւորութիւնն էր այդ տարարիին մէջ, և որոյ՝ եթէ լրագիրը կարենար ապրիլ՝ նախատինք պիտի մնար Հայ՝ ոչ միայն գիտութեան, այլ և խնայականութեան, բարոյականութեան և մարդասիրութեան անդամ։ «Վշտաբեկ հիւանդանոցի մէջ կնոջ» ամօթ չէ, դժբաղդութիւն է, այլ «Եղբվ կարդալ իւր բարերարաց դէմ», և ինչո՞ւ, — որովհետեւ «գոռոզ հոգիներու համար անտանելի չլինայ է ընդունուած բարիքի մը յիշատակը», և իրաւունք է «սեիծել զանազ որ հայ տուին ու երիտասարդին իւր սիրեալ կեանքը», այդ խօսքերը չեմ հաստատեր, և գժուար է ինձ բացատրել թէ այսպիսի խօսքեր կարդալս ի՞նչ նաեւ կ'զդամ։ Այլ խորհուրդ կուտամ այդ ֆոռոզ հոգեներուն ոչ միայն անարդարար չի մտրարալ, այլ չընդունիլ նաեւ հային պատառիկը և վերջ տալ նուազ վատութեամբ իրենց թշուառ կենաց։ Բայց խնդրել հայ և անիծել ձեռքը որ կեանք տուաւ, հեռո՛ւ Հայ Ազգին ամեն անհատի սրտին այդ դարշութիւնը։ Պերիկլէս իւր փառաց և մեծութեան կատարն հասած էր, մինչ իւր վարպետը Անաքսագորաս մեռցուած, ծերութեան և ազքատութեան այն վիճակին էր հասած, որ հայ չընենալով ուտելու որոշած էր անսաւալ մեռնիլ լուսութեամբ, երբ իր հիւանդութեան լուրը տարածուեցաւ Ամէնքի մէջ. Պերիկլէս եկաւ տեսնելու իւր հիւանդ վարժապետը, և երբ հնարք կը մնաներ նորա կեանքը երկարելու, Անաքսագորաս այսչափ միայն ըսաւ. «Պերիկլէս, երբ կանթեղին իւղը հատնի, լոյս տալ պէտք է»։ Զը մաբալ՝ կը հատնեմ. առնուլ Անաքսագորի պէս և ապրիլ օրհնելով բարերաց ձեռքը՝ կը գովեմ, իսկ անիծող օձին դէմ՝ որ գազազ հոգի կը պարսիկէ՝ առնակոս ջանկանիլ մարդկութեան պարտիք կը ճանչեմ։

Հոմանիա եմ Հրազդանին և բոլոր որոյով կը վիպեմ թէ ճշմարտութիւն կայ իւր այն ասուելուն մէջ երբ կ'ըսէ թէ «Թրիմեան ճշմարիտ Հայ ու հայր կը վիշտագներ վշտահար որբաներու, կուլար անոնց հետ. կը մխիթարեր աներջանն ու չէր պահանջեր երախտագիտութիւն»։ Ա.յ՛ նա ճշմարտութեամբ՝ ճշմարիտ ազնիւ մարդ. այնպէս կը խորհեր և կը գործեր։ հնազանդ էր իւր վարդապետին որ կը հրամայէ «Ճամբ ձեռքին չպիտանայ թէ ինչ կը գործէ իւր ամբը», և միշտ բերանն ուներ թէ «Ժառանգ անպիտանք եմք, զոր պարտէաքն առնել՝ արարաք»։ Ա.յդ պարտքն է բարերարին. իսկ ընդունողին որ ապերախտութեամբ կը պատասխանէ, հատատալ թէ ազնիւ ընդդատնկներ ունի, թէ «ազատն խօսքը կարեկցութիւն մը ունի, վիշտ մը, սէր մը իւր եղբարց համար», ա՛ն երբէք. այլ նորա անարդ սիրարկելեալ ամեն անդգամութեան, չի խորշիր ո՛չ զրպարտութիւնէ՝ ո՛չ գողութիւնէ՝ ո՛չ սպանութիւնէ, վասն զի մէկ անդգամութիւն ուրիշ անդգամութեան մը կը տանին զինք։ Խաչագողները և իրենց սերունդ, (ես մի հատ կը ճանչեմ), կը կարծեն թէ «ամեն Հայ Խաչագող է». նոքա կը կարծեն, թէ այն մարդիկ որ առաքինութեան և բարգաւաճանք կը հատան, «ուշարտհես առանձին և ամենամեծ խաբեբաներն են»... եթէ Հրազդան նոցա համակարծիք է, ես իրեն հետ խօսք չունիմ...(*)

ԾԵՐԵՆՑ

ԱՌ ՀԱՅ-ԱԼԻԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Եղբայրներ. Մեր բարեկամ արեայ իրաւունքներն անդառնալի կերպով կորսնցնելու վտանգին մէջ կը գտնուինք, վտանգ մը, որ անմիտարար պիտի ըլլար Աստուծոյ և մարդկութեան առջեւ. պիտի նմանինք բանակի մը որ վերջին ատրճանակ զոհողութեամբ և համբերութեամբ յաղթութիւնը յստակ կը տանի. բայց այն պահուն երբ իւր յաղթութեանց պատուղը պիտի վայելէ՝ անդառնալի կերպով թշնամեաց ձանկերուն մէջ կը մնանուի։ Թէ ինչ կացութեան մէջ կը գտնուինք դիւրին չէ բացատրել քանի մը խօսքերով։

Մեր երկար ժամանակեայ աշխատութիւններն, զոհողութիւններն և համբերութիւնք էին որք անցեալ տարի Պօրտ ընկերութեան կողմանէ քննիչ յանձնաժողով մը ղրկուելու պատճառ եղան Միսիոնարաց գործերը քննելու համար. այդ յանձնաժողովն թէեւ խնդրոյն մէջ չունեցող մարմնոյ մը կողմանէ ընտրած չէր, այսու ամենայնիւ չկարողացան մեր իրաւունքներն ծածկել Ամերիկայի արդարութիւն ժողովրդեան աչքերէն, եւ յայտարարեցին, որ հայք ամենայն իրաւունք ունին պահանջել Միսիոնարներէն իրենց գործերուն մէջ հաւասար ձայն եւ հաւասար քուէ ունենալ։ Միսիոնարք քննիչ յանձնաժողովին տեսութիւններն ընդունելէ ձեւացուցին. և խորհեցան այս խնդիրն ալ այնպիսի մեր մը դնել, որ սրտէն եղանձէն ուելի տարբերութիւն մը չունենայ։ ահա այդ նեղտառաւ, Միսիոնարք այս տարի իրենց գործին յարմարած եւ իրենցմէ ուզղակի կամ անուղղակի կախում ունեցող անձանց հրաւէրներ պրծած են. իրենց հետ գործակցութեան խնդրոյն կէտերուն վրայ խորհրդակցելու համար է որ հրաւիրեալներն այժմ Պոլսոյ-Հայոց մէջ Միսիոնարաց հետ նիստեր կ'ունենան։

Արդ, միթէ Միսիոնարք չեն գիտեր թէ հայ-բողբոքական հաստատութիւն Միսիոնիներ և տարեկան ընդհանուր ժողովներ ունի, որք ժողովրդեան կամաց ներկայացուցչքն են։

Ուրեմն օրինաւոր չէ՞ որ Միսիոնարք փոխանակ անհատներ հրաւիրելու այսպիսի կարեւոր խնդրոյ մը վրայ խորհրդակցելու համար, ժողովրդեան կամաց ներկայացուցչքն եղող Միութիւնն հրաւիրէ։ Ակէ յայտնի կը տեսնուի որ Միսիոնարք կուզեն մեր ժողովրդական իրաւունքն եղծել եւ մեր ժողովներն բանի տեղ չդնել։ Եւ քանի մը թղթ և իրենց կողմնակից անձանց վրայ տեսակ մը բանութիւն բանեցնելով տարարդել տալ անոնց իրենց արդէն պատրաստեալ բաներնէրը։ եւ այդ իրարմէ «ժողովրդեան ներկայացուցիչ անձանց ոգոյն ու հաւանութիւնը» բաներնէրը ցուցնեն Ամերիկայի եկեղեցեաց իրարմէ կանոնք գործակցութեան Հայաբարգաթանաց մէջ Միսիոնարաց, վաւերացեալ ի Հայոց եւ ի Միսիոնարաց։

Եղբայրներ, բողբոքեցք մեր ամենայն ձգտմամբ Միսիոնարաց այս կեղծ ընթացքին դէմ, եւ պահանջեցք որ փոխանակ անհատ անձանց հետ խորհրդակցելու ժողովրդեան կամաց ձայնին, այսինքն Միութեան ժողովին հետ խորհրդակցին եւ ժողովրդեան ազգաց կամաց ձգեն ընտրել այս պատգամաւորն ցարմար անձինք։

Մեր մտքին ալ գալը լինինք ընդարձակ այնպիսի անձինք որ լաւ ըմբռնած ըլլան խնդրոյն կարեւորութիւնը. մոռնալու չենք որ այս պահուս մեր ամենէն ուելի փորձ եւ անձնուրաց պաշտօնեայներն անդամ կրնան փոքրութեան մէջ իյնալ, երբ ի նիստսի առնունք նոցա նիւթական կարօտութիւնը, Միսիոնարներէն ունեցած կախումին եւ նոցա ազդեցութիւնը։ Բնակնատալս կրնանք խորհիլ թէ կրնայ ըլլալ որ դան այնպիսի կարգաւորութեան մը Միսիոնարաց հետ որ յետոյ թէ իրենց եւ թէ ընդհանուր ժողովրդեան ցաւոց եւ ապրի պատճառ ըլլայ։

Ասոր համար ուշադրաւ ենք ընտրել այնպիսի անձինք որք Միսիոնարներէ կախում չունենալով հանդերձ Քրիստոնեայ ազնիւ և ընդհանրութեան օգտին համար խորհող և ուշադրաւ անձինք ըլլան։

Յովհաննէս ազա Մինասեան, Տօքթ. Մատթէոսեան եւ Յովհաննէս ազա Ագաբեան այս պաշտօնին յարմարագոյն անձինքներն են, որք Միսիոնարներէ կախում չունենալով հանդերձ, բազում առթիներէ հետէ այս ժողովրդեան ցաւոց և ապրանքից լաւ տեղեակ եղած են։ Եւ իրենց ազնուութեանքը սիրելի եղած են ոչ միայն հայ-բողբոքական հաստատութեան այլ եւ մեր լուսաւորչական եղբարներուն եւս համակրութիւնը գրաւած են։ Տարակոյս չունինք որ այս եւ ասոնց նման անձինք կարեւոր դեր մը պիտի կատարեն այս նեղ եւ կարօտ ժամանակին, որ Աստուած և մարդկութիւն կը պահանջեն իրենցմէ։

Յ. ԱՐԻՍՏԱԳԷՍ

ՏԱՒՐՈՍԵԱՆ ՍԱՐՍԱՆԴԱԿ

Գալ 1834 Մայիս 1

Գալ Գատաղայի ժողովրդեան տարեկան արոյ քանակութիւնն է հետեւեալն։

	ԳՐՁ ֆր.
Զինուորական տուրք (պէտէլմի)	21471 57
Վաստակի տուրք (թէվէթիթ)	1929
Կարգաժամական տուրք (էհիաբ)	4437 20
Համագումար	27838 17

* * *

Շարաթ մ'առաջ Գալի Մեղանք գիւղէն Հայ կին մը գալով ասա որ երկէ ունի ի Կ. Պոլիս 3 տարիներէ հետէ, յայտնեց թէ Մահմետական լինիլ կ'ուզէ։ Կատարութիւնը գինքը ի Կարին զրկեց իբր ի կիրան կատարութեան, օրինակեան գործադրելուն։ Ինքնարուբ։ Փ. Աստուծոյ Ս. Հայրն թէպէտ պահանջեց երեք օր Աստուծոյ տարին կամ Հայ Գրաֆանոյն մը յանձնել պոյն, բայց դատաւորաց (գաբա) մէջ այս տեսակ խնդիրներ քննել ներելի չէ ըսելով չուզեց կատարութիւնն գոնացնել նորա պահանջումն որոշանագէս։ Ուստի Ն. Գեղարատուութիւնն ալ չյոժարեցաւ հայ գանի ուղեկից դնել կնոջն որպէս կը յանձնարարէր կատարութիւնն։

* * *

Բէժիի կրանիկ գեղ պաշտօնեայ չեկաւ հոս. ծիսատուն կը վճառուի ընտառայնոյն և հրապարակին վրայ խիստ շատ կը պտտուի։

* * *

Երեք օր առաջ Հարթեւ գիւղացիք եկան յայտնել կատարութեան որ Տէրութիւն ապատամբներէն ուսաղակապետ Ճրպոն եկեր իրենցմէ տուրք կը պահանջէ զրաւելով քահանայութիւնն ըստ հանցոյ, ասարկելով թէ ինքնան անկ է տանալ տուրքն։ Բայց որպէս զի իւր պահանջն գոյնն տարքի անունէն տարքերի, նշանակեր է այսչափ կատ., այնչափ ցորեն եւն, եւն։ Գիւղացիք որ կատարութեան միայն պարտաւոր են վճարել տուրք, մերժելով Ճրօի անիրաւ պահանջումն, փութացին Գատաղ գալ և խնդրին կատարութեան ներկայել, օրուն ընդունելի անօրինութիւնն կը դրեմ ասա։

Այսօր յանկարծական այնպիսի ցուրտ մ'եղաւ որ գետնին սառեցաւ, հարիւրմասնեայ ջերմաչափն 0 է վար իջնալով, ձիւն իսկ տեղաց։

ՓԻՒՆԻԿ

ԻԼԱՆ

ԹԱՂԻՆԷԻ ԹԱՄՍԱՔԻ

ՅԱՀՈՒՆԷ

Հարատ անդարբերն պիր սէնէ-մի՝ Բարէսի իշուն պլնանագ էլէն-մի՝ Պրիվիի վէ Սէլանիկ քէօմիւրլիրնին պէհեր ճեարտա եիւզ գէյէսի օթուզ նէգիր, վէ սրբա քէօմիւրլիրնին տուխի նէկիրմի եէսի զուսչա Թալիպի իւ-դէրինաէ օլուպ՝ ուն դարարը դաթիսի իշդու մայիս բուտինին օն ասդուզունճը ճիւմաա իրթէսի կիւնի վիրիլէճէ լինաէն՝ եէվմի մէդիբաէ խաղինէի խասսայի շահանէտէ պուլընմաղէրի իլան օլունուր։

300 մայիս 15 1—3

(*) Ասոր նամակին երկրորդ մասն, որ Ռուսիոյ Հայոց վարժարանաց կարեւոր խնդրոյն կը վերաբերի, վաղը պիտի հրատարակենք։

(*) Օտար երկիրներէ ի Ռուսիա դրկուած թերթերն գրաքննիչին բովէն անցնելով, յայտնի է թէ ամենայնին չեն յանձնուիր իրենց տիրոջ։

ԱՅԼ, ԵՒ ԱՅԼՔ

Ադրիլ 24. — Ապրիլի առաջին օրը զիրար խաբելու սովորութիւնը ցարդ վերջացած չէ Եւրոպայի մէջ։ Ընդհանրապէս խաբէութեան նիւթ-քն են սին և անհիմն պատճառներ, այլ յաճախ կը յայտնուի Ծաղր ու այպանք։ Փարիզու մէջ Ապրիլի առաջին օրը այնպէս կը կարծուի թէ՝ փողոցի սրբիկայներուն կատակաց խեղճ անցորդները միայն զոհ կ'երթան։

Այս կարծիքը բոլորովին սխալ է զի հետեւեալ դէպքը մեր այս ըսածին մէկ ապացոյցն է։

Այս տարի, Ապրիլ մէկին, կը գրէ Փարիզեան թերթ մը, Բուրսվուարի (1) մէջ արտասովոր բազմութիւն մը տիրած էր։ Փողոցները լի էին Փարիզցիներով. ամէն կողմ Փարիզցի կը գտնուէր. պանդոկները, երկաթուղեաց կայարանները, կառքերը, փոքր շոգենաւերը լի էին Փարիզցիներով։ Նոյն օրը Բուրսվուարայոց հնամոր զարմանալի օր մ'եղաւ, որովհետեւ տուներուն մէջ իսկ ընդհանուր յուզում մը տիրած էր. արք, կանայք, մանկունք առ հասարակ դէպ ի նին պատուհանները դուրս կը հանէին իմանալու համար թէ՝ Փարիզցոց դարուն շարժուելին ինչ բան եղած էր...։

Նոյն օրը ի Բուրսվուար յայց երթող ճանապարհորդք հետեւեալ նամակը ընդունած էին.

Գ. ՏԻՊՐԼՕԼ Բուրսվուար
Նօթար 30 մարտ
Փողոց Թամբոնիոն
Թիւ 15

«Տէր.

«Կը խնդրեմ բարեհաճեցէք այցելել վաղը, առաւօտեան ժամը «12ին գրասենեակս, կարեւոր ուսանելական գործի մը պատճառաւ։

«Ընդունեցէք անկեղծ յարգանացս հաւատիքն։

ՏԻՊՐԼՕԼ.»

Ճանապարհորդք յիշեալ նամակին իմաստին կը գիտենն՝ այն պահուն յորում սա իր առաւօտեան շրջագայութիւնն կը վերադառնար յիւր բնակարան։

Ցայս տեսիլ, նօտարն զարմացեալ, «Պարոնայք, կըսէ, կը ցաւիմ որ ձեր ընդունած նամակին մէջ եղող սադրագրութիւնը որ իմ անունս կը կրէ, բոլորովին կեղծ է։ Ամենայնիվ ալ խաբէութեան մէջ զոհ գացեր էք. յիշեցէք նաեւ թէ այսօր ԱՊՐԻԼ 1 է»։

Այս ըսելով դրասենեակը մտաւ, իսկ խափեանները ամիսին յերեկոյին ամենահար կը մտնար ի Փարիզ։

—

Հայրենասէրութիւն և սէրեցը ընդելիք։ — Քանաէրլիք անուն Պելճիգացի մը յոյժ հետաքրքրաշարժ գործ մը հրատարակած է, յորում կը հաստատէ թէ՝ Եւրոպայի մէջ ոգեղից ընկերեաց համար ցարդ վատնուած տարին կը գերազանցէ բանակներու կացութեան բարգաւաճման մասին եղած կառավարական ծախքերը, զինուորաց և զօրավարաց թոչակները և այն ամէն ինչ որ հայրենեաց պաշտպանութեան կը վերաբերի։

Ցանդղիա և ի Ֆրանսա, կ'ըսէ Պ. Քանաէրլիք, գինուց, գարեջրոյ և այլ ընկերեաց համար վատնուած տարեկան բանակաց մասին եղած ծախքին եռապատիկն ու կրկնապատիկն է։ Պելճիգացիք տարին գրեթէ 1½ միլիոն ֆրանքի արժողութեամբ ոգելից ընկերիք կը խմեն, իսկ իրենց բանակին ծախքն 44,765,000 ֆրանքի կը մերձենայ։ Դարձեալ Գերմանացւոց, ոսքա տարին 2,000,000 ֆրանքի արժողութեամբ ոգելից ընկերիք կ'ուսանեն, մինչդեռ իրենց բանակին տարեկան ծախքն 600 միլիոն ֆրանք է։

—

Հաստ է Ֆրանսա. — Այժմ Ֆրանսայի մէջ կը գտնուի 45,000,000 հաւ, 3,400,000,000 հաւկիթ, 400,000,000 վառեակ, 4,000,000 ոսկ, 4,000,000 բաղ և 2,000,000 հնդկահաւ։ Մ. Մ.

ՕԳՏԱԿԱՐ ԽՐԱՏ ՄԸ

Թղունին մեծ վնաս կը հասցնէ պարտէզներուն, հետեւեալ պարտիզպանը սոյն գանգրաշարժ կենդանւոյն շատ հեշտիւ չեն նայիր։

Հետեւեալ կերպն զոր Պարն Հարտի Վէրսայլի պարտիզպանական աղդային դպրոցին տնօրէնն առաջարկած է, լաւագոյնն է ի մէջ այլոց։— 20 հարիւրոգամեթր քառակուսի տախտակի մը վրայ տարածէ հին կամ թթուած կարագ և կամ ճարպ, կրնաս տախտակի տեղ կաղամբի տերեւներու վրայ եւս տարածել։ Իրիկուան դէմ այսպէս պատրաստուած տախտակները պարտէզին մէջ իրարմէ 8–10 մետր հեռաւորութեամբ կը տեղաւորես յարմար գտած տեղերդ, և առաւօտուն զանոնք խղճալով ծածկուած կը գտնես, որոց մեծ մասն այնքան փաքր է որ անկարելի պիտի լինէր ձեռքով ժողվել. սպանելու համար, զանոնք բէթրոլի մէջ ձգելը դիւրագոյն միջոցն է։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԱԶԴԵՐ

—o—

ՅՈՒՅՑԱԿ ԵՐԵՔՈՒՐԴ

1884 տարւոյ Հանգանակութիւն, ի Նպաստ ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ

	դր. տրշ.
Նախորդ հրատարակութեանց գումարը	23,420
Մեծապատիւ Տեարք Համբարձումի Կիւմիւշեան և Միհրան Մանուկեան	864
Մանուկ Սմբատեան	864
Յովհաննէս Կիւմիւշեան	540
Տիգրան և Թորոս Բարագամեան	540
Յակոբիմ Սամսոյլեան	432
Մ. Կարապետ Օհանեան	324
Յակոբ Տիլսիզեան	270
Դէորգ Գալբաճեան և եղբայր	216
Յարութիւն Շէրպէճեան	216
Սիմէոն Մանուկեան	216
Թարխանէ Մարկոսեան	216
Բարսեղ Խիւպէսէրեան	216
Սահակ Դարայեան	216
Ա.լբճեան եղբարք	216
Տէր Յակոբեան և Մեծատաբեան	216
Սարգիս Աբրահամեան	216
Տիլսիզեան որդիք	216
Դէորգ Թագաւորեան	216
Երուսաղէմ Փափազեան	216
Կարապետ Զամբէրիէճեան	216
Պօղոս Ճիլեբճեան	120
Համբարձում Զարդարեան	108
Կարապետ Տէրտենեան	108
Զէյնէեան եղբարք	108
Անտոն Մարգարեան	108
Միհրան Աղոտ	108
Տիրան Յակոբեան և Ընկ.	108
Յօրմ. Ստեփան Յակոբեան	108
Աւետիս և Բարսեղ Զամդաքճեան	108
Յակոբ Բէշկիկեան	108
Կարապետ Բէշիփանեան	108
Յովսէփ Խաչատուրեան	108
Թովմաս Աւետիսեան	108
Յակոբ Պէսկեան	108
Սերսիրէ Թիւրապեան	108
Թովմաս Գարագաշեան	108
Կարապետ Շամանճեան	108
Եղիա Եղիկեան	108
Թովմաս Բարաճեան	108
Սերսիրէ Գասմաճեան	54
Յակոբ Պոնճալեան	54
Յովսէփ Բէթրաքեան	40
Բիւզանդ Աբրահամեան	40
Ոմն	40
Պօղոս Բիլիկեան	40
Մխոյակ Պէկեան	40
Յարութիւն Կիւմիւտճեան	40
Գաբրիէլեան եղբարք	20
Մարգար Տէմիրճեան	20
Մարտիրոս Մարտիրոսեան	20
Սեդրակ Միսակեան	20
Պօղոս Խորխորունի	20
Գումար	32,574

(Շարունակելի)

Ի Դիմաց Հոգաբարձութեան Ազգ.
Հիւանդանոցի
Տէր. Նիւրաշ Կերպան

10 Մայիս 1884
Կ. Պոլիս

ԾԱՂԻԿ

ԱՐԴԻ ՄԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

—o—

Երեւելեաց
ԵՂԻՍԱԶԱՐ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

Ի պէտս վարժարանաց

—o—

Այս գեղեցիկը՝ աչխարհիկ լեզուի ընտրելագոյն հեղինակներու ամենէն գեղեցիկ հատուածները իրենց պարունակած բոլոր քերականական, գրաբարական, գիտարանական, պատմական, աշխարհագրական և այլ գիտելիքներովը աշակերտաց ընծայելով մէկ հատիկ գիրքին միջոց է Հայ լեզուն և գրականութիւնը ուսումնարանի գրեթէ բոլոր կարգաց ուսուցանելու և ազատելու աղդային մանկուոյն միտքը տարիներով զբաղեցնող աղջկան սեռականի անօգուտ և ապանիչ դրութիւնէն։

Բոլոր կարող դասատուաց ուշադրութիւնը կը հրաւիրուի այս նոր գործին վրայ։

Գին 8 դրչ։

Կեդրոնատեղին Արամեան և Գալֆեան գրատուները։

(1) Բուրսվուար Փարիզու։

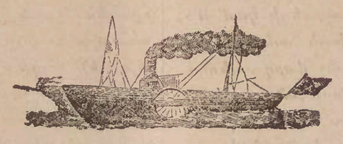

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՑՐԻԷՅԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ

1884 ՄԱՅԻՍ ԱՄՍՈՑ

(Բաց ի կիրակի օրերէն) Եւրոպական եղանակաւ կամարեալ Երիւանեցոց ժամերը

Ժ. Ա.	Թ.
11 30 Եկեղեցական Մեղաբաներու Պէյրաքարէի Թարգմանիչ Եկեղեցի (Եկեղեցւոյն շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	17
12 5 Եկեղեցի Աթենիա Միրիկեան Պոյաճեանց Բ. Հիսար Պէպէք (Ալիսամուսաքեցւոյն շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	25
12 45 Բ. և Ա. Գալատ Եկեղեցական Մեղաբաներու Պէյրաքարէի Թարգմանիչ Եկեղեցի (Եկեղեցւոյն շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	32
1 35 Եկեղեցի Աթենիա Միրիկեան Պոյաճեանց Բ. Հիսար Պէպէք (Ալիսամուսաքեցւոյն շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	34
2 15 Եկեղեցական Մեղաբաներու Պէյրաքարէի Թարգմանիչ Եկեղեցի Աթենիա Միրիկեան Պոյաճեանց Բ. Հիսար Պէպէք (Ալիսամուսաքեցւոյն շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	21
4 15 Եկեղեցական Մեղաբաներու Պէյրաքարէի Թարգմանիչ Եկեղեցի Աթենիա Միրիկեան Պոյաճեանց Բ. Հիսար Պէպէք Ալիսամուսաքեցւոյն շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	33
6 15 Եկեղեցական Մեղաբաներու Պէյրաքարէի Թարգմանիչ Պէյդող Բաշապահճեան Եկեղեցի Միրիկեան Գանդրճա Բ. և Ա. Հիսար Գանդրիլի Ալիսամուսաքեցի Զէնիկլիքեցի Գեղդերպէյ Օրթաքեցի Գուզդունճոնաք Պէշիքթաշ Խսկիւտար	4
8 15 Ա. և Բ. Գալատ Եկեղեցական Մեղաբաներու Պէյրաքարէի Թարգմանիչ Պէյդող Եկեղեցի Միրիկեան Պոյաճեանց Բ. Հիսար Պէպէք Ալիսամուսաքեցի Գուրուչէշմէ Օրթաքեցի Պէշիքթաշ (ուրբաթ օրերը Աթենիա պիտի հանդիպի)	20
10 — Մեղաբաներուն Պէյրաքարէի Թարգմանիչ Եկեղեցի Միրիկեան Բ. Հիսար Ալիսամուսաքեցի Օրթաքեցի Պէշիքթաշ (ուրբաթ օրերը Պէյդող)	34

Արեւմտեան Ազգային Կամարեալ Եկեղեցական Շոգենաւոց Ժամերը

10 45 Պէպէք Ալիսամուսաքեցի Գուրուչէշմէ Օրթաքեցի Պէշիքթաշ	33
11 30 Պէպէք Ալիսամուսաքեցի Գուրուչէշմէ Օրթաքեցի Պէշիքթաշ	21
12 10 Ալիսամուսաքեցի Գուրուչէշմէ Օրթաքեցի Պէշիքթաշ	4
12 40 Պէպէք Ալիսամուսաքեցի Գուրուչէշմէ Օրթաքեցի Պէշիքթաշ Գապաթաշ	33
1 30 Ալիսամուսաքեցի Գուրուչէշմէ Օրթաքեցի Պէշիքթաշ	23
2 10 Պէպէք Ալիսամուսաքեցի Գուրուչէշմէ Օրթաքեցի Պէշիքթաշ Գապաթաշ	17
3 — Ալիսամուսաքեցի Գուրուչէշմէ Օրթաքեցի Պէշիքթաշ	32
3 30 Պէպէք Ալիսամուսաքեցի Գուրուչէշմէ Օրթաքեցի Պէշիքթաշ	23
4 15 Ալիսամուսաքեցի Գուրուչէշմէ Օրթաքեցի Պէշիքթաշ Գապաթաշ	17
10 30 Հիսարէն ուղղակի կամուրջ	25
11 40 Պէպէքէն ուղղակի կամուրջ	4

Աւելական Եղբրէն Կամարեալ Եկեղեցական Շոգենաւոց Ժամերը

11 — Վանիքեցի Զէնիկլիքեցի Պէյլերպէյի Գուզդունճոնաք Գապաթաշ	34
11 30 Պէյդող Բաշապահճէ Բ. Բաշամնհալի Գանդրճա Ա. Հիսար Գանդիլի (Գանդիլիի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	23
12 5 Գանդիլի Վանիքեցի Զէնիկլիքեցի Պէյլերպէյի Գուզդունճոնաք	22
1 45 Գանդիլի Վանիքեցի Զէնիկլիքեցի Պէյլերպէյի Գուզդունճոնաք	2
1 30 Պէշիքթաշի Թարգմա Պէյդող Բաշապահճէ Գանդրճա Ա. Հիսար Գանդիլի (Գանդիլիի նաւամատոյցը շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի և ուրբաթ օրերը Վանիքեցի Զէնիկլիքեցի Պէյլերպէյ Գուզդունճոնաք Խսկիւտար)	20
2 30 Գանդիլի Վանիքեցի Զէնիկլիքեցի Պէյլերպէյ Գուզդունճոնաք Խսկիւտար (բացի ուրբաթէն)	22
3 30 Գանդիլի Վանիքեցի Զէնիկլիքեցի Պէյլերպէյ Գուզդունճոնաք Պէշիքթաշ	2
4 15 Պէյդող Բաշապահճէ Բ. Բաշամնհալի Գանդրճա Ա. Հիսար Գանդիլի Վանիքեցի Զէնիկլիքեցի Պէյլերպէյ Գուզդունճոնաք	23
8 45 Պէշիքթաշի Թարգմա Պէյդող Բաշապահճէ Գանդրճա Ա. Հիսար Գանդիլի Վանիքեցի Զէնիկլիքեցի Գեղդերպէյ Գուզդունճոնաք Խսկիւտար (ուրբաթ օրերը Բ. Բաշամնհալի)	22
10 30 Գանդիլիէն ուղղակի կամուրջ	23

(Բաց ի կիրակի օրերէն) Կամարեալ Եւրոպական եղանակաւ Երիւանեցոց շոգենաւոց Ժամերը

12 45 Պէշիքթաշ Օրթաքեցի Ալիսամուսաքեցի Բ. Հիսար Միրիկեան Եկեղեցի Թարգմա Պէշիքթաշի Մեղաբաներու Եկեղեսնհալի	21
1 30 Գապաթաշ Խսկիւտար Պէշիքթաշ Գուզդունճոնաք Օրթաքեցի Պէյլերպէյ Զէնիկլիքեցի Ալիսամուսաքեցի Գանդիլի Ա. և Բ. Հիսար Գանդրճա Միրիկեան Եկեղեցի Բաշապահճէ Պէյդող Թարգմա Պէշիքթաշի Մեղաբաներու Եկեղեսնհալի	4
2 30 Պէշիքթաշ Օրթաքեցի Գուրուչէշմէ Ալիսամուսաքեցի Պէպէք Բ. Հիսար Միրիկեան Եկեղեցի Թարգմա Պէշիքթաշի Մեղաբաներու Եկեղեսնհալի	33
5 — Գապաթաշ Պէշիքթաշ Օրթաքեցի Գուրուչէշմէ Ալիսամուսաքեցի Պէպէք Բ. Հիսար Պոյաճեանց Էմիրէնեան Աթենիա Եկեղեցի Պէյդող Թարգմա Պէշիքթաշի Մեղաբաներու Եկեղեսնհալի և Գանդիլի	20
6 45 Խսկիւտար Պէշիքթաշ Գուզդունճոնաք Օրթաքեցի Պէյլերպէյ Զէնիկլիքեցի Ալիսամուսաքեցի Գանդիլի Բ. Հիսար Գանդրճա Միրիկեան Եկեղեցի Թարգմա Պէշիքթաշի Մեղաբաներու	22
8 15 Պէշիքթաշ Օրթաքեցի Ալիսամուսաքեցի Պէպէք Բ. Հիսար Միրիկեան Եկեղեցի Թարգմա Պէշիքթաշի Մեղաբաներու	34
10 30 Բ. Հիսար Պոյաճեանց Միրիկեան Աթենիա Եկեղեցի Թարգմա Պէշիքթաշի Մեղաբաներու Եկեղեսնհալի	32
11 10 Եկեղեցի Թարգմա Պէշիքթաշի Մեղաբաներու Եկեղեսնհալի	20
11 30 Պէպէք Բ. Հիսար Պոյաճեանց Միրիկեան Աթենիա Եկեղեցի	25

Կամարեալ Ալիսամուսաքեցի Երիւանեցոց շոգենաւոց Ժամերը

12 — Ուղղակի Պէպէք	33
1 — Ուղղակի Ալիսամուսաքեցի	23
1 30 Ուղղակի Պէպէք	17
2 30 Ուղղակի Ալիսամուսաքեցի	32
3 — Ուղղակի Պէպէք	23
3 45 Ուղղակի Ալիսամուսաքեցի	17
9 50 Պէշիքթաշ Օրթաքեցի Գուրուչէշմէ Ալիսամուսաքեցի Պէպէք Բ. Հիսար (Վապուրի Լիմոն շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	25
10 30 Պէշիքթաշ Օրթաքեցի Գուրուչէշմէ Ալիսամուսաքեցի Պէպէք	4
11 5 Գապաթաշ Պէշիքթաշ Օրթաքեցի Գուրուչէշմէ Ալիսամուսաքեցի Պէպէք (Եկեղեցւոյի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	22
11 45 Պէշիքթաշ Օրթաքեցի Գուրուչէշմէ Ալիսամուսաքեցի Պէպէք	34
12 — Պէշիքթաշ Օրթաքեցի Գուրուչէշմէ Ալիսամուսաքեցի	4

Կամարեալ Ալիսամուսաքեցի Եղբրէ Երիւանեցոց շոգենաւոց Ժամերը

12 — Խսկիւտար Գուզդունճոնաք Պէյլերպէյ Զէնիկլիքեցի Վանիքեցի Ա. Հիսար Գանդրճա Պէյդող Եկեղեցի	34
12 45 Ուղղակի Գանդիլի	2
2 — Ուղղակի Գանդիլի (բացի ուրբաթի օրերէ)	22
2 45 Խսկիւտար Գուզդունճոնաք Պէյլերպէյ Զէնիկլիքեցի Վանիքեցի Գանդիլի Ա. Հիսար Գանդրճա Բաշապահճէ Պէյդող (ուրբաթի օրերը Բ. Բաշամնհալի)	23
3 — Ուղղակի Գանդիլի	2
9 30 Գապաթաշ Պէշիքթաշ Գուզդունճոնաք Պէյլերպէյ Զէնիկլիքեցի Վանիքեցի Գանդիլի (Գանդիլիի գացող շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	23
10 45 Գանդիլի Ա. Հիսար Գանդրճա Բիրինճիքեաշա Բաշապահճէ Պէյդող Թարգմա Մեղաբաներու Գավազանը	17
10 40 Պէշիքթաշ Գուզդունճոնաք Պէյլերպէյ Զէնիկլիքեցի Վանիքեցի Գանդիլիի (Գանդիլի նաւամատոյցը Պէյդողի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	33
11 10 Գանդիլի Ա. Հիսար Գանդրճա Բաշապահճէ Բաշապահճէսի Պէյդող	23
11 40 Գապաթաշ Գուզդունճոնաք Պէյլերպէյ Զէնիկլիքեցի Վանիքեցի	21

Ամէն ուրբաթ շոգենաւ մը կամուրջէն ժամը 3 45ին մեկնելով Պէշիքթաշ Օրթաքեցի Գուրուչէշմէ Ալիսամուսաքեցի Պէպէք Բ. Հիսար Միրիկեան Եկեղեցի Թարգմա Պէյլերպէրէ և Մեզարպուրնու պիտի հանդիպի և անոնի ժամը 5 30ին մեկնելով և միշտ նաւամատոյցները հանդիպելով պիտի իջնէ ի կամուրջ։

ԻՍԿԻՒԴԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

ԲԱՑ Ի ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐԷՆ

ԻՍԿԻՒԴԱՐԷՆ ԿԱՄՈՒՐՋ		ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ԻՍԿԻՒԴԱՐ	
11 —	6 20 Պէշիք	11 25	7 —
11 45	7 —	12 — Գէնճ	8 15
12 30	8 10 Պէշիք	12 45	9 — Պէշիք
1 —	9 —	1 15	9 30
1 30	9 45	1 50	10 — Պէշիք
2 —	10 — Պէշիք	2 20	10 25 Գէնճ
2 30	10 30	2 55	10 45
3 10	10 40	3 30	11 5
3 45	11 5	4 — Պէշիք	11 25
4 30	11 25	4 45	11 50
5 5 Պէշիք	11 45 Գէնճ *	5 30	12 5
5 45	12 5	6 — Պէշիք	12 5 Գէնճ *

(* Այս շոգենաւները չբերից տօներուն չպիտի երթեւեկեն)

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐԸ

ԻՍԿԻՒԴԱՐԷՆ ԿԱՄՈՒՐՋ		ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ԻՍԿԻՒԴԱՐ	
11 45	— —	11 40	— —
12 —	7 —	11 55	7 —
12 45	8 10 Պէշիք	12 40	8 15
1 30	8 40	1 25	8 50 Պէշիք
2 15	9 25	2 10	9 20
3 —	9 50	2 55	10 — Պէշիք
3 45	10 30	3 30	10 35
4 20	11 —	4 10 Պէշիք	11 5
5 10 Պէշիք	11 25 Պէշիք	4 55	11 35
5 45	12 5	5 40	12 5
6 20 Պէշիք	— —	6 15 Պէշիք	— —

ՀԱՐԼՄ ԻՍԿԼԷԼԻԱՆ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

ԲԱՑ ԻՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐԷՆ

2 — Հարեմէն Սալաճագ (բաց ի կիրակի օրերէն)
3 30 Հարեմէն Սալաճագ
11 — Հարեմէն Սալաճագ
1 45 կամուրջէն Հարեմ Սալաճագ (բաց ի կիրակի օրերէն)
3 15 կամուրջէն Հարեմ անտի Սալաճագ
10 45 կամուրջէն Հարեմ անտի Սալաճագ

ԻՍԿԻՒԴԱՐ ՍԻՐԲԼՃԻ ԻՍԿԷԼԷ

ԵՒ

ԳԱՊԱԹԱՇԻ ՄԻՋԵՒ ԿԱՌԱՎԱՐՁ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

2 45 Խսկիւտարէն Գապաթաշ Սիրբէճի
4 — Խսկիւտարէն Սիրբէճի
10 — Խսկիւտարէն Սիրբէճի
11 15 Խսկիւտարէն Գապաթաշ
3 15 Սիրբէճիէն Խսկիւտար
4 45 Սիրբէճիէն Գապաթաշ Խսկիւտար
10 45 Սիրբէճիէն Խսկիւտար
11 30 Գապաթաշէն Խսկիւտար

Ե. ՏԷՄԻՐՃԻՊԱՇԵԱՆ
ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԻՄԱՍՏԱՍԻՐԱԿԱՆ
ՇԱՐԺՈՒՄ

Մաշ.

Բուենոս-Այրէս. — Ներսէս Սրբազան. — Անդրջրհեղեղեան խաստաս էր մը և Նոր խաստասիրութիւն. — Մակրինէ. — Տաղարան, Առ Վաղարշեան Ապրս Տիգրան, Առ Նարեկա. — «Արեւելք» օրագիր։

Տարեկան բաժանորդագինն է՝
Մայրաքաղաքիս համար ղհ. 20
Օտար երկրաց և գաւառաց համար « 26

Բաժանորդագրութեան տեղին է Արամեան գրատուն Յակոբեան խան, և Հավուզլու խան։

ԱԶԴ

ԱԿՈՒԱՅԻ ՅԱՒ ԶԼԻՔ ՈՒՆԵՆՈՒ
ԵԹԷ գործածէք

(Ժիւռնտի) Սուլագ գաւառին Պէնէտիկս եան կրօնաւորաց, Ակուայ մաքրող փոշին կամ գեղը որ 1880ին Գրիւսէլի մէջ 2 ոսկի միտալ առած է, ինչպէս նաեւ մեծ մրցանակներ. այս գեղը հնարած է 1873ին Բիէր Գուլբաս Ֆրանսացի Կրօնաւորը։

ԶԵՆՕՊԻԵՒ ՋՈՒՐ

Որուն՝ մրցմամբ չի կրնար հաւասարիլ ո՛չ մէկ գեղ. մաղերուն իրենց բնական գոյնը տալու մասին։ Աբդիւլքը քիչ օրուան մէջ կերեսի յաջող կերպով։ Գործածութիւնը խիստ դիւրին է. Ներկ մը չէ այս, այլ լուացման ջուր մը, որ մաղերը կը պահպանէ եւ կը զօրացնէ, պայն տալով։

ԼԱՒՕՐԻ ԲՈՒՏՐԱ

Փայլուն, փափուկ, թափանցիկ և ընտիր բուտրա մ'է որ չարունակ գործածուելով մորթը կը գեղեցկացնէ և կը փայլեցնէ, ո՛և է այլասլաւմի դերծ պահելով զայն։ Խիստ փոքր մոս մը բաւական է ամբողջ երեկոյթի մը համար։ Փափուկ փետրեայ վրձինով կը գործածեն զայն և ապա կը սրբեն նուրբ կտաւով մը կամ կակուղ վրձինով։

ՎԱՅՐԻԿՆԱԿԱՆ ՆԵՐԿ Տօքթ. Բիշարտի

Վայրիկնական կերպով մաղերը և մօրուքը ներկելու համար կատարելագործեալ բաղադրութիւն մ'է, որ մորթին վրայ բիծ չի թողուր։

ՋՈՒՐ Տօքթ. Թօմբրի, վայրկենական կերպով մօրուք ներկելու համար

ԲՈՒՍԱԿԱՆ ՋՈՒՐ, դուրս մաքրելու համար։

ՍԷՖԱԼԻՆ, դեղ Տօքթ. Ռուսօյի, մաղ թափելու դէմ, որ թաղանթները կը հանէ և գեղեցիկ մազեր կը բուսցնէ, շարունակ գործածուելով։

ԱՐՆԻԲԱԼԻՆ, Տօքթ. Ռուսօյի, գեղեցիկ թուալէթի ջուր, խածուածքի, այրուածքի, այտերու բորբոքման դէմ հէն։

ԷՔՍԹՐԻ, Բաշկիրէն համար, ամէն տեսակ ընտիր ջուրեր։

ԿԼԻՍԷՐԻՆ, ձեռքի ուռեցքի և արեգակնակէզ դէմքերու համար։

Վաճառատուն հաստատեալ յամին 1807. — Ընդհանուր գործակատար Ա. ՍԸԿԷՆ, Հիւսիսի փողոց թիւ 3, ի Պօրսա։

Այս դեղերը կը գտնուին նաեւ Կ. Պոլսոյ բոլոր դեղարանաց մէջ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ
ԳԵՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Հայկական գեղագրութիւնն «Փարիզեան տպագրութիւնն» ժամանակէ մ'ի վեր սպառած լինելով՝ այս անգամ նորա զգալի պակասն լրացնելու առաջադրութեամբ հրատարակուած է «Հայկական գեղագրութիւնն» յորում կամ վերուն գործածական և զարգարուն ամէնեսակ դրեր նաեւ ֆրանսերէն զանազան տեսակ դրեր՝ իրրեւ կարեւոր յաւելուած։

Հանուն թղթին ոգնութեան և վիմագրութեան մասին ստացուած մեծ խնամոյ՝ խիստ աժան գնով կը վաճառուի 5 դրչ։

Կը գտնուի մասնաւորապէս Ս. Բրամեան և Դավաֆեան գրատուններն։

ԱԲՐԱՀԱՄ ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

ՄԻՄՄԱԲԼԻԼԻ ԻՄԼԱ

ԷԳԻՊՏ Լոբբոնոց

Օսմանեան լեզուին ուղղագրութիւնը գիւրին եղանակաւ մը սովորելու համար պատրաստուած է այս գասագիրքը։ Կը գտնուի բոլոր գրավաճառաց քով ի գին 3 դահեկան։

ԱԶԴ

Ընտանիք մը կայ, որոյ հայրը Ազգին բազմաշխատ և արդիւնաւոր գասատուներէն մին է, և որոյ անդամք կարող են երկուսա վարժարանի մը ուսանելեաց գրեթէ մեծագոյն մասն ուանդել, և մաքուր գիր և ընտիր ասղնեգործութիւն ալ սորվեցնել։ Կը յուսացուի թէ սոյն ընտանիքն կրնայ օգտակար լինել գաւառի մը։

Պէտք ունեցողը կը հրաւիրուի առխմրագրութիւն լրագրոյս։

ԳԱՐՆԱՆ ՄԻ ԱՍՈՒՈ
ՆԻՐԱՎԷՊ
Գրեց. Օր. Մ.Բ.Ի

Զմիւռնիա, Տպագրութիւն Մ. Մամուրեան. Կը գտնուի Պոլսոյ հայ գրավաճառաց քով։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Թ. ԹԷՐԶԵԱՆ
ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ
ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ
Գին 3 դահեկան

Վարժարանաց և շատ գնողներու համար մասնաւոր զեղչ կը լինի։

Կը գտնուի ամէն գրավաճառաց քով. կեդրոնատեղին է Հայոց Միացեալ ընկերութեանց դրատունն, Կալաթա, Կէօչ օղլու խան թիւ 12։

Այս գասագրքին վաճառումէն գոյացած շահուն մի մասը Հայոց Միացեալ ընկերութեանց յատկացեալ է։

ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ
Ի ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ
Գրեց
Գրիգոր Զէլէբիէան

Կը գտնուի Ց. Զէնճիրճեան գրատուն Մահմուտ փաշա թիւ 239։

Գին 10 դահեկան

Կը գտնուի նաեւ Բերա վէյոլի գրատունը։

Աբրանաքեր, Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՅԱՐԵՂ
Ղալաթիա, Քիւրքճիքիէր փողոց, թիւ 41